

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет сходознавства

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота з філології на тему:

**КОЛІР ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТ КИТАЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ У  
РОМАНІ ЦАО СЮЕЦІНЯ «СОН У ЧЕРВОНОМУ ТЕРЕМІ»**

Студентки групи ЗМПкит 57-20

факультету сходознавства

заочної форми навчання

з освітньо-професійної програми

Галузевий переклад: китайська мова, англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

**Горбулінської Вероніки Олександрівни**

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Пілик В.В.

*Допущена до захисту*

«\_\_\_»\_\_\_\_\_ 2021 року

*Завідувач кафедри*

\_\_\_\_\_ Любимова Ю.С.

(підпис)

(ПІБ)

Національна шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів \_\_\_\_\_

Оцінка ЄКТС \_\_\_\_\_

**Київ – 2021**

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ КОЛЬОРОНІМІВ У КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ.....	9
1.1. Теоретичні аспекти лінгвістики кольору та кольороназв.....	9
1.2. Колір як репрезентант китайської лінгвокультури.....	13
1.3. Основні терміни кольору китайської мови.....	16
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. СЕМАНТИЧНА ТА ЕТИМОЛОГІЧНА ЕВОЛЮЦІЯ КОЛЬОРОНІМІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	26
2.1. Семантичні аспекти кольоронімів китайської мови.....	26
2.2. Етимологічні аспекти кольоронімів китайської мови.....	35
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЬОРОНІМІВ У РОМАНІ ЦАО СЮЕЦІНЯ «СОН У ЧЕРВОНОМУ ТЕРЕМІ».....	42
3.1. Особливості вживання кольороніму « <u>红</u> hóng червоний» для опису предметів одягу династій Мін та Цін.....	42
3.2. Особливості функціонування кольороніму « <u>黄</u> huáng жовтий».....	49
Висновки до розділу 3.....	63
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ.....	76
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	76

ДОДАТОК.....77

简评.....90

## ВСТУП

Поняття «колір» вже не перше століття стає предметом досліджень. Вивченням кольоронімів займалися не лише лінгвісти, а й представники найрізноманітніших галузей. В. Маслова, І. Ковальська, Г. Яворська, А. Іншаков, А. Швець, О. Науменко, Л. Зубова, Л. Миронова, Ю. Апресян, А. Кириченко, А. Критенко та інші — вчені, які досліджували та на сучасному етапі досліджують національно-культурні характеристики кольоративів в галузі східноєвропейської філології та лінгвокультурології. У багатьох працях об'єктом дослідження ставали не лише способи найменування кольорів, а й використання кольороназв в різних видах мистецтва, особливо в літературі. У поезії колір використовується для передачі дійсності, настрою твору, стану героїв, ситуації, образів та символіки. За Костандою (2015) колороніми допомагають автору розкривати ідею твору, створювати певний емоційний настрій, зобразити образи героїв. Кожен творець має своє бачення як використовувати кольороніми, своє розуміння цієї проблеми і, в свою чергу, прагне зробити своє мовлення оригінальним та неповторним, відкрити для себе нове лексико-семантичне поєднання слів, створити своєрідні кольорові асоціації, використати кольороназви в непритаманних для них значеннях, тим самим створити конкретні оновлені образи, в яких початкове значення кольороназви постане у новому вигляді.

Сьогодні з огляду на формуванням нової, когнітивно-комунікативної парадигми у лінгвістиці зростає зацікавленість науковців щодо вивчення зв'язку мови та культури. Колір є однією із категорій культури, що відображає модель формування концептів розвитку нації. Він може відтворювати багатовікову історію країни, етнічні традиції народу та сприйняття світу носієм тієї чи іншої

мови. Колір є одним з елементів культури, що допомагає охарактеризувати поняття, систематизувати предмети.

Назва кольору — це фон, необхідний для розуміння особистого авторського погляду на світ. Вибір того чи іншого кольору залежить від низки факторів, психологічних уподобань індивіда, містить риси свого творця – носія мови (Стус, 2005).

Саме назва кольору дає нам змогу зрозуміти процеси та механізми, які є не тільки основою мовної категорії, а й основою вторинної номінації. За свідченням А. Вержбицької (2009), колірні концепти пов'язані з певними універсальними елементами людського досвіду, які умовно можна визначити як день (білий), ніч (чорний), сонце і вогонь (червоний), рослинність (зелений), небо (синій) і земля (коричневий). Феномен кольору є предметом вивчення багатьох точних наук, адже «світ безбарвний, кольору в природі немає, є враження про якусь реальність, представлене в відчуттях кольору. Внаслідок цього реальність колірного ряду є уявною» (Вержбицкая, 1997, с. 416).

У китайській мові один і той же колір відображається у вигляді різних кольоронімів, один з яких є основним у семантичній групі, а інші репрезентують різні відтінки, відмінності та деталі. В свою чергу кожен кольоронім та його відтінки можуть нести в собі різну лінгвокультурну конотацію, що є відмінним від їх трактування в українській мові. Проаналізувавши значення кольорів, ми зможемо зрозуміти, як носії тієї чи іншої мови сприймають дійсність.

Проблематика особливостей кольоропозначень ще не була повною мірою розкрита у дослідженнях вітчизняних науковців, тому можна вважати цю тему мало вивченою.

Таким чином, **актуальність** теми дослідження зумовлена науковими пошуками, об'єктом яких є більш ґрунтовне значення та особливості функціонування кольорових слів в китайській лінгвокультурі.

**Мета** кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні лексико-семантичних особливостей функціонування кольоронімів у романі Цао Сюеціня «Сон у червоному теремі».

Мета дослідження передбачає розв'язання таких **завдань**:

- розглянути теоретико-понятійний апарат кольоронімів;
- систематизувати теоретичні аспекти кольору та кольороназв в китайській мові;
- проаналізувати основні кольороніми в китайській мові;
- окреслити етимологічну та семантичну еволюцію кольоронімів у китайській мові;
- виявити та інтерпретувати лексико-семантичні особливості функціонування кольоронімів у романі «Сон у червоному теремі».

**Об'єктом** дослідження виступають кольороніми та їх референти в китайській мові.

**Предметом** даної роботи є лексико-семантичні особливості кольоронімів у китайській мові на матеріалі класичного роману Цао Сюеціня «Сон у червоному теремі».

**Матеріалом** дослідження слугували кольоративні одиниці, дібрані методом суцільної вибірки з роману Цао Сюеціня «Сон у червоному теремі».

Мета і завдання, об'єкт, предмет та специфіка проблеми зумовили необхідність використання таких **методів** дослідження як: метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу (для встановлення особливостей використання кольоронімів у конкретних мовленнєвих ситуаціях), метод суцільної вибірки (для виокремлення лексичних одиниць із тексту), етимологічний метод (для виявлення початкових значень кольоронімів), метод

семантичного аналізу (для дослідження семантики кольорів), описово-аналітичний метод (для аналізу матеріалів теми), аналіз словникових дефініцій (для встановлення змістової частини кольоронімів).

**Наукова новизна** роботи обумовлена детальним дослідженням значень та особливостей вживання кольоронімів в китайській лінгвокультурі на матеріалі роману Цао Сюеціня «Сон у червоному теремі».

**Теоретичне значення** дослідження полягає в тому, що отримані результати є внеском у такі галузі мовознавства як лексикологія (розділ «Лексична семантика»), а саме у виявленні нових кольоропозначних одиниць китайської мови; психолінгвістика — в аналізі вживаних кольоронімів у певних мовленнєвих ситуаціях; семантика — в отриманні нових незнайомих значень та прагматика — для ґрунтовного вивчення умов функціонування досліджених одиниць.

**Практичне значення** роботи визначається тим, що його результати можуть бути використані у процесі викладання загального мовознавства, навчальних дисциплін таких як семантика та лексикологія, а матеріали при укладанні навчальних посібників, тлумачних та етимологічних словників.

**Апробація результатів** дослідження. Основні положення та результати наукового дослідження було представлено у вигляді тез доповіді на Міжнародній науково-практичній конференції «AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ», 13-14 травня 2021 року.

**Структура роботи.** Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та резюме. Загальний обсяг роботи становить 91 сторінка.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, доведено його актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет, матеріал та методи дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення, подано відомості щодо апробації та структури кваліфікаційної роботи.

У **першому розділі «Теоретико-понятійний апарат кольоронімів у китайській лінгвокультурі»** розглядаються та систематизуються теоретичні аспекти кольоронімів, надається загальне уявлення про колір у китайській культурі, аналізуються основні терміни кольору в китайській мові, інтерпретуються лексико-семантичні особливості функціонування кольороназв у романі «Сон у червоному теремі».

У **другому розділі «Етимологічна та семантична еволюція кольоронімів у китайській мові»** аналізуються кольороніми китайської мови на рівні етимології та семантики.

У **третьому розділі «Семантичні особливості функціонування кольоронімів у романі Цао Сюеціня «Сон у червоному теремі»»** розглядаються семантичні особливості функціонування кольоронімів на матеріалі роману з урахуванням стилю та задумки автора.

У **висновках** узагальнено результати проведеного дослідження, виявлено та ґрунтовно проаналізовано своєрідні особливості вживання кольоративів у романі «Сон у червоному теремі».



## РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ КОЛЬОРОНІМІВ У КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

### 1.1. Теоретичні аспекти лінгвістики кольору та кольороназв

Вплив кольору на людину здавна привертав увагу вчених найрізноманітніших галузей. У лінгвістиці вивчення представлено численними публікаціями та має довгу історію досліджень.

Стає можливим вивчення мови як феномену культури. Вперше це вдалося Вільгельму фон Гумбольдту, творцю діяльнісно-енергетичної концепції мови, однієї з найяскравіших рис якої є ідея зв'язку між мовою та національним характером. На його думку, будь-яка мова відображає світ, але відображає його з певної точки зору — тієї точки зору, з якої дивиться на нього народ, який створив цю мову.

У лінгвістиці термінологія кольорових слів не є складною і має безліч наукових дефініцій: кольороназва, кольоронім, хроматизм, кольоратив, кольоронайменування, назва кольору, кольоропозначення, колірний термін, ім'я кольору, кольоронайменування, колірний прикметник, колоратив, колірний епітет, кольористична лексика, okazіоналізм-хроматонім, тощо, тим самим створивши проблему уніфікації мовознавчих термінів, що означають кольори. За Ковальською (2001) колороніми визначають, як лексеми, денотативним значенням яких є ознака кольору.

Виникненню найбільшого інтересу до кольороназв у різних мовах сприяла гіпотеза лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, що породила низку лінгвістичних досліджень. Англійські антропологи Б. Берлін та П. Кей (1996), вивчаючи етимологію кольору, досліджували процес виникнення та розвитку кольоропозначень у різних мовах. У своїй роботі в результаті вивчення систем

позначень кольорів близько сотні різних мов автори дійшли висновку щодо існування універсального набору з 11 основних кольорів. Авторами було запропоновано так звану ієрархію кольорів.

Робота Б. Берліна і П. Кея зробила величезний внесок у всі подальші теорії та дослідження позначень кольорів, вона мала як і велику кількість прихильників, так і противників. Дослідження були продовжені Е. Рош, яка ввела у науковий ужиток поняття «природний прототип».

Багато чого у навколишньому світі сприймається завдяки кольору та за його допомогою. Здатність розрізняти кольори становить істотну частину можливостей зорового сприйняття людини. Важко уявити сферу людської діяльності, в якій не був би присутній колірний фактор.

У свідомості носіїв мови формуються певні уявлення про колір, що поєднують у собі як універсальні, загальнолюдські характеристики, що співвідносяться з предметами навколишньої дійсності, так і ідіосинкретичні властивості, які по-різному розвиваються навіть у близьких мовах (Кушнина, 2018)

На сьогоднішній день у сучасній науці проблемам, пов'язаним із колірним сприйняттям, приділяється одне з головних місць. Істотний внесок у дослідження кольору та колірної семантики внесено вченими-лінгвістами.

Дослідження теоретичних аспектів лінгвістики кольору пов'язані з науковим напрямом «лінгвістики кольору». Тут виділяються історичне вивчення колірної лексики (еволюційний напрям), психолінгвістична складова кольороназв, когнітивні аспекти, лінгвокультурологічні та номінативно-терміноутворюючі аспекти дослідження колірної лексики (Байрамова, 2004).

Відповідно, лінгвістика кольору як самостійна наукова дисципліна має власну міцну теоретичну та методологічну базу. Справедливим є твердження

Кубрякової (1992) у тому, що концепція лінгвістики кольору як самостійної наукової парадигми у сучасному мовознавстві набуває дедалі конкретніших рис.

Однією з традиційних тем у сучасній лінгвістиці можна назвати порівняльне вивчення способів позначення кольору у різних мовах. Приклади назв кольору показують, що на перший погляд відчуття, що здається об'єктивним, загальним для всіх людей, а саме колір, різні мови зображають по-різному. Не дивлячись на те, що природа кольору є незмінною, все ж таки кольори по-різному відображаються у свідомості людей. Найменування забарвлень формують у кожній мові складну систему.

Нині лінгвісти уважно вивчають лінгвістичну групу кольорів. Є величезна кількість робіт, що присвячена позначенням кольорів у всіх мовах нашого чималого світу. На думку Байрамової (2004), система позначень кольору є настільки закритою, структурно та чітко організованою в силу відносного характеру значень її членів, що в даний час виступає класичним прикладом суворої структурної організації.

Велика кількість вчених займалася дослідженням проблеми позначення кольорів у лінгвістиці. До них належать не тільки вітчизняні – А. П. Василевич, Є. Г. Соселія, А. В. Колмогорова, С. А. Фетисова, а й іноземні дослідники: Б. Берлін, П. Кей, А. Вежбицька та багато інших.

Спочатку кольороназви розглядали, переважно, у двох аспектах. Деяка частина вчених займалася дослідженням поля позначень кольорів з позиції передачі найважливіших кольорів та їх відтінків, тобто процесів, пов'язаних з вербалізацією колірного простору, встановлювала зв'язок між об'єктивним хроматичним спектром і мовою. Інша частина дослідників проводила аналіз окремих прикметників з позиції їх лексичних і граматичних властивостей, до яких можна віднести морфологічну структуру, словотвірні можливості.

Німецький письменник Гете (1957) писав, що у природі, на його думку, існує 3 основних кольори: червоний, жовтий, синій, і велика кількість змішаних, що переходять від одного відтінку до іншого, і знаходяться між основними чистими кольороми.

Вже наприкінці шістдесятих років минулого століття Б. Берліном і П. Кеєм встановлюються універсальні понятійні колірні категорії з максимальним числом — одинадцять.

Для певної частини авторів, зокрема, які працюють із поняттям кольоропозначення (переважно, у слов'янських мовах), характерна вказівка не одинадцяти, а дванадцяти центральних категорій кольору, тому що вони враховують ще й блакитний відрізок спектру. Оскільки Берлін і П. Кей були англійцями, ними не був врахований той факт, що англійською лексемою blue позначають і синій, і блакитний кольори.

У своїх працях ці вчені вказують на те, що, ґрунтуючись на даних про кольороназви в мові, можна визначати її історико-культурний розвиток. У той же час досить важко простежити зв'язок, що існує між історико-культурним розвитком мови та характером вживання у мові кольороназв, які утворюються від назв предметів. Дискусійним є питання, пов'язане з думкою про стадію розвитку мови за загальним числом існуючих у ній кольороназв певного типу.

Велика культурна значущість приділяється позначенню кольору. Як компонент культури колір набуває складної і різноманітної системи значень, трактувань, він стає втіленням культурних цінностей. Саме тому позначення кольору вважається лінгвокультурологічним феноменом.

## 1.2. Колір як репрезентант китайської лінгвокультури

Мова є прямим проявом культури, а кольорова лексика — це своєрідний словниковий запас у мовному вираженні. Вона не тільки відображає сприйняття людиною природних кольорів у фізіологічних та неврологічних функціях, а й відображає особливі характеристики різних кольорів у різних суспільствах.

Світ, у якому ми живемо, складається з незліченної кількості кольорів. Ці кольори сприймаються фізіологічною та нервовою системами людини, а потім діють на психологію людини. Подвійні фізіологічні та психологічні відчуття кольору у людей виникають через специфічні символи, які поступово стають умовними мовними символами, які є важливим типом лексики у величезній системі символів сучасної мовно-колірної лексики.

Американський лінгвіст Хокетт якось сказав: «Кожна мова визначає мовне суспільство, тобто групу людей, які можуть спілкуватися між собою прямо і побічно за допомогою загальної мови» (Hockett, 1958, с.8). У більшості випадків межі мовного суспільства узгоджуються з політичними межами. Колірна лексика сама по собі є не лише об'єктивним описом фізичних та психологічних відчуттів барвистої природи, але й у різних мовних суспільствах на неї впливає багато соціальних факторів, таких як різне природне географічне середовище та спосіб життя. Кольоровій лексиці також притаманні різні культурні підтексти, вона має історичні та національні особливості та втілює унікальні способи мислення, філософські ідеї, звичаї та естетику різних націй та інші культурні особливості.

Національність мови відноситься до характеристик самої нації, відображених у мові. Кожна мова має свої особливості. Існують великі відмінності у вираженні кольорових слів та культурних значень, демонстрації власних різних культурних уявлень, естетичних поглядів та звичаїв, вияві національних особливостей мови.

Китай є багатонаціональною країною, а звичаї та естетика багатьох етнічних меншин відрізняються від ханських та інших етнічних меншин, які складають більшість населення.

Нині мистецька освіта в університетах загалом використовує західну теорію кольору, тому люди часто думають, що тільки на Заході є своя повна система теорії кольору. Насправді, і Схід, і Захід мають власні колірні системи, і формування західних теорій кольору було більш ніж на дві тисячі років пізніше, ніж формування традиційних китайських теорій кольору.

Раніше люди думали, що три основні кольори — червоний, синій і жовтий — є предками кольору, але така думка існувала лише у 18 столітті на Заході. Однак традиційні китайські кольори не визначаються з точки зору трьох основних кольорів. Китайці говорять про Книгу змін і метафізику, теорію «їнь і ян та п'ять елементів», які пронизують життя. Наприклад, звуки мають «п'ять звуків», смаки мають «п'ять смаків», а кольори мають «п'ять кольорів».

Слід зазначити, що референти деяких кольорових слів вже змінилися в ході історичного розвитку, наприклад, червоного. Старовинний червоний називався «绛 jiàng малиновий», а «红 hóng червоний» був більше схожий на «рожевий 粉红 fěnhóng», про який ми сьогодні говоримо. Крім того, існує багато термінів, таких як «червоний», кожен з яких відноситься до різного кольору за глибиною та щільністю.

У тисячолітній історії Китаю, за винятком періоду до династії Цінь і самої династії Цінь, люди використовували різні кольори довгий час. Всупереч тому, що відомо людям сьогодні, стародавні люди до династії Мін не звертали особливої уваги на червоний колір.

«Відтінок» означає колір. Однак значення терміну «колір» у Стародавньому Китаї було не зовсім таке, як у сучасному: спочатку воно

стосувалося лише кольору обличчя, а за часів династії Тан слово «колір» взагалі мало значення кольору природи.

У період Жовтого імператора близько 5000 р. до н.е. було обрано монохроматичне поклоніння. Після Жовтого Імператора, пройшовши через Шан, Тан, Чжоу та Цінь, імператори обирали кольори відповідно до теорії «інь і ян, п'ять елементів» (порядок п'яти стихій — це вода, вогонь, дерево, золото та земля) , що відповідають чорному, червоному, синьому, білому та жовтому кольорам-символам. Тому що стародавні китайці вірили, що п'ять елементів — це п'ять елементів, які породжують походження всього в природі, і колір не є винятком. Вони також обирали одяг, їжу, карети та резиденції на основі природних змін навесні, влітку, восени та взимку та відповідно до теорії п'яти елементів. Так склалася теорія «п'яти кольорів».

Традиційна китайська п'ятикольорова система вважає звичайними кольорами чорний, червоний, синій, білий та жовтий.

У 221 році до нашої ери після того, як імператор Цинь Шихуан зійшов на престол, «колір одягу та колір прапора стали чорними».

З часів династії Цінь символ кольору поступово змінився на функцію кольорової прикраси, і стародавні китайські кольори стали багатими та різноманітними.

Після династії Хань жовтий колір, який був майже золотим, став кольоровим символом королівської сім'ї, а простим людям не дозволялося носити червоний і жовтий як кольори одягу. Фіолетовий був улюбленим кольором королівської родини у династії Тан.

У китайській культурі кольори і ремесла, кольори і мистецтво, кольори і поезія, кольори і звичаї нероздільні. У міському будівництві, розписах і картинах використання кольору було різноманітним. Наприклад, після династії Мін, у старій столиці Пекіна, лише родичі імператора могли жити в будівлях з

червоними стінами та жовтою черепицею, а будинки людей могли бути лише з блакитної цегли та блакитної плитки. У династії Північна Вей червоно-коричневі тони в основному використовувалися з синім і чорним; у династії Тан додавали жовті кольори, тоді як за династії Сун, переважно використовувалися синьо-зелені тони.

Поруч із багатьма кольоровими словами в китайській мові є «丝 sī шовк». У Шовень цзеци є 24 кольорові слова для опису шовку, а саме червоний, зелений, фіолетовий, вишневий, малиновий, пурпуровий, вершковий, блідо-зелений, помаранчевий, білий тощо. Очевидно, що ці барвисті кольори були символом розквіту стародавнього фарбування шовку та текстильної промисловості у Китаї.

У китайській мові унікальна чарівність кольоронімів дійсно вражає. У мові існує багато слів, що представляють різні кольори або кольороніми. Ми повинні не тільки звернути увагу на їх початковий зміст, а й на більш глибокий та своєрідний.

### 1.3. Основні терміни кольору в китайській мові

Після видатної публікації американських вчених Брента Берліна та Пола Кея «Основні терміни кольору: їхня універсальність та еволюція» (1996), основні терміни кольорів різних мов були спеціально досліджені, щоб забезпечити або переглянути еволюційну теорію щодо основного кольору. Терміни (відтепер «теорія ОТК»), були вперше запропоновані Берліном та Кеєм, а пізніше модифіковані ними та їхніми колегами.

Згідно з теорією, основні терміни кольору з'являються у фіксованому порядку, і в мові існує максимум одинадцять ОТК. На першому етапі є ОТК для «чорного» і «білого», на наступному етапі з'являється ОТК для «червоного», на третьому етапі додається «зелений» або «жовтий», на четвертому етапі є терміни



для «зеленого», так і «жовтого», на п'ятому етапі також є ОТК для «синього», на шостому етапі з'являється ОТК для «коричневого», а на останньому сьомому етапі ОТК для «фіолетового», «рожевого», «помаранчевого» і «сірого» або їхня комбінація.

Очікувалося, що теорія ОТК буде однаково застосована до всіх мовних сімей і мов, включаючи китайську. Берлін та Кей запропонували два винятки — російська та угорська мови — із дванадцятьма ОТК у своєму оригінальному дослідженні. У дослідженнях основних кольорів російської мови було підтверджено, що російська мова дійсно має дванадцять основних термінів кольору, включаючи два терміни для «синього». Гіппіслі (2001) припустив, що є також два основних терміни для «блакитного» в українській та білоруській мовах. Дослідження Маклаурі, Роберта Е., Джудіт А. та Золтан К. (1997) основних кольорів угорської мови виявило, що в угорській мові насправді не було дванадцяти основних термінів кольору, включаючи два терміни для «червоного» (MacLauri, Robert E., Judit Almasi & Zoltan Kovecses, 1997). Ця робота переглянула відомі зміни теорії ОТК.

Основні терміни кольору китайської мови можуть бути більш серйозним випадком, який може бути протилежним прикладом еволюційного впорядкування. Берлін і Кей писали: «Ми розглянули китайську мову як приклад етапу V з термінами для чорного, білого, червоного, зеленого, жовтого та синього. Існує також термін для сірого, який збігається зі словом «попіл». Для одного суб'єкта, який, як ми пізніше з'ясували, не є носієм мови, ... цей термін вважається основним; для кількох інших — ні. Враховуючи ці невідповідності та вплив решти даних, ми розглядали китайську мову як етап V і плануємо отримати більше даних для цієї мови в майбутніх дослідженнях» (Берлін Б & Кей П., 1996, с. 196).

За даними Беліна та Кея, китайська мова має шість ОТК:

- 1) bái [«rái»] для «білого»;
- 2) hēi для «чорного»;
- 3) hóng [«húng»] для «червоного» (включаючи відтінки «рожевого» і «фіолетового»);
- 4) lǜ для «зеленого»;
- 5) huáng [«húang»] для «жовтого» (включаючи значення «коричневого»);
- 6) lán для «синього».

Берлін та Кей визначили ОТК, використовуючи чотири первинні та чотири вторинні критерії. Вторинні критерії використовувалися лише тоді, коли первинних критеріїв було недостатньо для визначення ОТК. Основними критеріями визначення основного терміну кольору були:

- I — він монолексемний; тобто його значення не можна передбачити із значення його частин;
- II — його значення, тобто наповнення, не входить до складу жодного колірної терміну;
- III — його застосування не повинно обмежуватися вузьким класом об'єктів;
- IV — це має бути психологічно помітним для суб'єктів.

Вторинними критеріями були наступні:

- V — нова форма повинна мати той самий потенціал поширення, що й раніше встановлені базові терміни;
- VI — колірні терміни, які також є назвою об'єкта, що мають характерний колір, є незвичними;
- VII — останні іноземні запозичення є незвичними;
- VIII — у випадках, коли лексемічний статус важко оцінити.

Декілька китайських вчених стверджують, що китайська мова має більше шести ОТК. Вчений Яо (1988) припустив, використовуючи філологічні методи, що китайська мова має десять ОТК: (1) hēi означає «чорний»; (2) bái для «білого»; (3) hóng означає «червоний»; (4) huáng для «жовтого»; (5) lǜ для «зеленого»; (6) lán для «синього»; (7) zǐ для «фіолетового»; (8) huī для «сірого»; (9) hē або zōng для «коричневого» і (10) chéng для «помаранчевого». У цьому списку відсутній лише ОТК для «рожевого».

Філологічні дослідження Яо поширилися на старіші тексти китайською мовою. Він обговорив можливість того, що «фіолетовий» і «рожевий» (терміни етапу VII) з'явилися раніше, ніж «синій» (термін етапу V) і «коричневий» (термін етапу VI) у китайській мові, хоча це може суперечити теорії ОТК.

Вчений Ліу (1990) на основі філологічного аналізу припустив, що китайська мова має вісім ОТК: (1) bái для «білого»; (2) hēi для «чорного»; (3) hóng для «червоного»; (4) huáng для «жовтого»; (5) lǜ для «зеленого»; (6) lán для «синього»; (7) huī для «сірого»; і (8) zǐ для «фіолетового». Він стверджував, що, хоча китайський колірний термін для «фіолетового» з'явився раніше (у письмовій мові), його використання обмежено. Це лише іменний прикметник, а не дієприкметник, як інші сім основних кольорових термінів. Клас слів терміна «фіолетовий» суперечить вторинному критерію V ОТК, згідно з яким сумнівна форма повинна мати такий же потенціал поширення, як і раніше встановлені основні терміни. Якщо ми застосовуємо цей вторинний критерій, ми можемо виключити «фіолетовий» з набору китайських ОТК. Але якщо немає сумніву, що він є основним згідно з першим первинним критерієм, немає необхідності застосовувати будь-який вторинний критерій. Тому випадок «фіолетового» не повинен суперечити теорії ОТК. Однак відсутність «коричневого» дійсно є проблемою для теорії.

Вчений Лю (1997) припустив, що китайська мова є мовою етапу VII, що має повний набір, тобто одинадцять ОТК: (1) *táo* для «рожевого»; (2) *huī* для «сірого»; (3) *hēi* для «чорного»; (4) *hè* для «коричневого»; (5) *bái* для «білого»; (6) *chéng* для «помаранчевого»; (7) *huáng* для «жовтого»; (8) *zǐ* для «фіолетового»; (9) *hóng* для «червоного»; (10) *lán* для «синього»; (11) *lǜ* для «зеленого». Критерії, які використовувалися для визначення ОТК, і використовувані експериментальні методи були подібними до тих, що були у досліджах Берліна та Кея.

Це було перше експериментальне дослідження китайських ОТК з часів Берліна та Кея і дало дивні та сумнівні результати. По-перше, Лю стверджував, що колірний термін для «рожевого» «*táo*» займає насамперед китайський ОТК, оскільки термін вважається «часто вживаним». По-друге, колірний термін для «рожевого» не вказано як «*táo*» в жодному словнику китайської мови в материковому Китаї.

Вчений Лі (2004) перерахував той самий перелік восьми китайських ОТК, що й вчений Ліу (1990) у своєму лексикологічному дослідженні термінів кольору китайської мови.

Вчений Се (2008) припустив, що китайська мова має вісім ОТК і один «напівосновний колірний термін»: (1) *hēi* означає «чорний»; (2) *bái* для «білого»; (3) *hóng* означає «червоний»; (4) *huáng* для «жовтого»; (5) *lǜ* для «зеленого»; (6) *lán* для «синього»; (7) *zǐ* для «фіолетового»; (8) *huī* для «сірого»; і «напівосновний» термін (9) *hè* для «коричневого». Він вивчав сучасні літературні твори китайською мовою понад 600 письменників, використовуючи філологічні та корпусно-лінгвістичні методи, і використовував оригінальні критерії для визначення ОТК. Він розрахував частоти для термінів категорії «коричневий»; більш поширений термін *hè* зустрічався 1626 разів, тоді як менш поширений термін *zōng* зустрічався 1445 разів у досліджуваних літературних творах. Таких методів на основі корпусу недостатньо для визначення того, які синонімічні

терміни є основними чи ні. Відповідно до основного критерію II базовості — зміст ОТК не входить до складу будь-якого іншого колірною терміну. Невідомо, чи є різниця в частотах значною чи ні. Філологічні дослідження Се поширилися на давніші тексти китайською мовою. Він нагадав, що в китайській мові «фіолетовий» з'явився раніше, ніж «коричневий», що може суперечити теорії ОТК.

Вчений У (2011) припустив, що китайська мова має вісім ОТК: (1) *bái* означає «білий»; (2) *hóng* означає «червоний»; (3) *hēi* для «чорного»; (4) *huáng* для «жовтого»; (5) *zǐ* для «фіолетового»; (6) *lǜ* для «зеленого»; (7) *lán* для «синього»; і (8) *huī* для «сірого». Цей опис насправді ідентичний опису вченого Ліу (1990). Він намагався визначити ОТК у традиціях Берліна та Кея, але його методи були філологічними. Як джерела він використав кілька класичних китайських текстів та китайські літературні твори 30 письменників. Він пояснив незвичайний еволюційний порядок термінів «сірий», «коричневий» і «фіолетовий» у китайській мові.

Згідно з Кей & Макданіель (1978), а також Кей, Берлін & Мерфілд (1991), «сірий», «коричневий» та «фіолетовий» можуть з'явитися до етапу V, коли зелена або синя складена категорія розчинена. Судячи з еволюції, ці зміни є суттєвими для оригінальної моделі Берліна & Кея (1969). Помітно, що в китайській мові «zǐ» вже давно має статус основного терміну кольору. Тому можна зробити висновок, що китайські ОТК мало вивчено емпірично, з недостатньою кількістю суб'єктів та належних методів.

## Висновки до розділу 1

Таким чином, підсумовуючи викладене у розділі 1 дослідження, можна зробити такі висновки:

1. Багато чого у навколишньому світі сприймається завдяки кольору та за його допомогою. Здатність розрізняти кольори становить істотну частину можливостей зорового сприйняття людини. А оскільки колір та мова є нероздільними, так і з'явилося поняття «лінгвістики кольору». Тут «виділяються історичне вивчення колірної лексики (еволюційний напрям), психолінгвістична складова кольороназв, когнітивні аспекти, лінгвокультурологічні та номінативно-терміноутворюючі аспекти дослідження колірної лексики». Відповідно, лінгвістика кольору як самостійна наукова дисципліна має власну міцну теоретичну та методологічну базу.

2. Однією з традиційних тем у сучасній лінгвістиці можна назвати порівняльне вивчення способів позначення кольору у різних мовах. Приклади назв кольору показують, що, на перший погляд, відчуття, що здається об'єктивним, загальним для всіх людей, а саме колір, різні мови зображають по-різному, чи, для колірної картини світу різних мов характерні свої особливості. Не дивлячись на те, що природа кольору є незмінною, все ж таки кольори по-різному відображаються у свідомості людей. Найменування забарвлень формують у кожній мові складну систему. Спочатку кольороназви розглядали, переважно, у двох аспектах. Деяка частина вчених займалася дослідженням поля позначень кольорів з позиції передачі найважливіших кольорів та їх відтінків, тобто процесів, пов'язаних з вербалізацією колірного простору, встановлювали зв'язок між об'єктивним хроматичним спектром і мовою. Інша частина дослідників проводила аналіз окремих прикметників з позиції їх лексичних і

граматичних властивостей, до яких можна віднести морфологічну структуру, словотвірні можливості.

3. Раніше люди думали, що три основні кольори — червоний, синій і жовтий — є предками кольору, але така думка існувала лише у 18 столітті на Заході. Однак традиційні китайські кольори не визначаються з точки зору трьох основних кольорів. Китайці говорять про Книгу змін і метафізику, теорію «їнь і ян та п'ять елементів», які пронизують життя. Наприклад, звуки мають «п'ять звуків», смаки мають «п'ять смаків», а кольори мають «п'ять кольорів».

4. Виникненню найбільшого інтересу до кольороназв у різних мовах сприяла гіпотеза лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, що породила низку лінгвістичних досліджень. Проте саме робота Б. Берліна і П. Кея зробила величезний внесок у всі подальші теорії та дослідження позначень кольорів. У своїх працях Берлін та Кей вказують на те, що, ґрунтуючись на даних про кольороназви в мові, можна визначати її історико-культурний розвиток. У той же час досить важко простежити зв'язок, що існує між історико-культурним розвитком мови та характером вживання у мові кольороназв, які утворюються від назв предметів. Дискусійним є питання, пов'язане з думкою про стадію розвитку мови за загальним числом існуючих у ній кольороназв певного типу.

Згідно з теорією американських вчених Брента Берліна та Пола Кея «Основні терміни кольору: їхня універсальність та еволюція» (1996), основні терміни кольору з'являються у фіксованому порядку, і в мові існує максимум одинадцять ОТК. За даними Беліна та Кея, китайська мова має шість ОТК:

- 1) báí [«rái»] для «білого»;
- 2) hēi для «чорного»;
- 3) hóng [«húng»] для «червоного» (включаючи відтінки «рожевого» і «фіолетового»);
- 4) lǜ для «зеленого»;

- 5) huáng [«húang»] для «жовтого» (включаючи значення «коричневого»);
- 6) lán для «синього».

Берлін та Кей визначили ОТК, використовуючи чотири первинні та чотири вторинні критерії. Вторинні критерії використовувалися лише тоді, коли первинних критеріїв було недостатньо для визначення ОТК. Основними критеріями визначення основного терміну кольору були:

- 7) I — він моноксемний; тобто його значення не можна передбачити із значення його частин;
- 8) II — його значення, тобто наповнення, не входить до складу жодного колірною терміну;
- 9) III — його застосування не повинно обмежуватися вузьким класом об'єктів;
- 10) IV — це має бути психологічно помітним для суб'єктів.
- 11) Вторинними критеріями були наступні:
  - 12) V — нова форма повинна мати той самий потенціал поширення, що й раніше встановлені базові терміни;
  - 13) VI — колірні терміни, які також є назвою об'єкта, що мають характерний колір, є незвичними;
  - 14) VII — останні іноземні запозичення є незвичними;
  - 15) VIII — у випадках, коли лексемічний статус важко оцінити.

Згідно з Кей & Макданіель (1978), а також Кей, Берлін & Меріфілд (1991), «сірий», «коричневий» та «фіолетовий» можуть з'явитися до етапу V, коли зелена або синя складена категорія розчинена. Судячи з еволюції, ці зміни є суттєвими для оригінальної моделі Берліна & Кея (1969). Помітно, що в китайській мові «zǐ» вже давно має статус основного терміну кольору. Тому



можна зробити висновок, що китайські ОТК мало вивчено емпірично, з недостатньою кількістю суб'єктів та належних методів.

## РОЗДІЛ 2. СЕМАНТИЧНА ТА ЕТИМОЛОГІЧНА ЕВОЛЮЦІЯ КОЛЬОРОНІМІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

### 2.1. Семантичні аспекти кольоронімів китайської мови

1. Червоний є основним кольором у китайській культурі, він уособлює духовні та матеріальні пошуки китайського народу. Він символізує радість і благополуччя. З давніх часів, незалежно від стилю весілля, святкування Нового року чи інших свят, урочистостей, прикрас, одягу та посуду, усе це яскраво-червоного кольору, щоб відобразити багатство щасливої події. Червоний — символ радості, здоров'я, ентузіазму, бадьорості, життєвої сили і життя.

Один із найулюбленіших та найпоширеніших кольороназв в китайській мові — *chì* або *hóng* «червоний». Згідно з вченим Тао (1994), *chì* часто використовувалося в письмі для передачі кольору, що означає «червоний». Однак його поступово замінили на *hóng*, екземпляр, який часто спостерігається в процесі граматикалізації, коли два чи більше лексичних чи граматичних елементів конкурують за певну семантичну чи граматичну функцію; той, що має обмежену функцію та низьку частоту використання (Hays David, Enid Margolis, Raoul Naroll & Dale R.Parkins, 1972). Для цієї роботи досліджуються лише семантичні функції 红 *hóng*.

**Вихідне значення:** «червоний колір»

**Наприклад:** *xiěhóng* 血红 «криваво-червоний», *huǒhóng* 火红 «вогненно-червоний»

**Поширене значення:** «кров», «вогонь», «почервоніти»

**Наприклад:** *jiàn hóng* 见红 «виявити кров», *hóngyàn* 火焰 «червоне полум'я», *liǎnhóng* 脸红 «червоне обличчя/почервоніти»

**Абстрактне значення:** «молода дівчина/червонощокий», «щасливий», «сприятливий», «весільний», «революційний», «ревнивий»

**Наприклад:** *hóngyán* 红颜 «червонощокий/молода дівчина», *hóngzhuāng* 红妆 «червоний/жіночий одяг», *hóng bái dàshì* 红白大事 «червоно-білі події/весілля та похорон», *hóng rén* 红人 «улюбленець», *hóngjūn* 红军 «червона/революційна армія»

Без прикладів з історичних текстів може бути важко зрозуміти, як один лексикон міг мати протилежні значення. На щастя, китайська мова багата на історичні тексти, у яких можна легко знайти приклади *hóng*.

2. Білий колір асоціюється зі смертю та похоронами в національній культурі Хань. Наприклад, «білий» у «червоно-білих великих подіях» таких як весілля чи похорони відноситься до похоронів. Нині на похоронах у Китаї родичі та друзі померлого зазвичай носять на грудях чорну марлю та маленькі білі квіти, щоб висловити свою повагу та співчуття померлим родичам.

Це також символ ірраціональності та невдачі. Наприклад, на війні чи дуелі сторона, яка програла, завжди використовує «білий прапор» для позначення капітуляції. Білий колір також символізує чистоту і благородство.

«Білий» та «чорний» є двома кольорами, які мають найдовшу історію серед термінів кольорів у всіх мовах світу, включаючи китайську, оскільки вони є найбільш контрастними та легко ідентифікованими кольорами (Xing Janet Zhiquan, 1994). Це, ймовірно, також причина, чому китайський кольоронім «білий» передає широкий спектр значень, як показано нижче:

**Вихідне значення:** «білий колір»

**Наприклад:** *báiyín* 白银 «біле срібло», *xiěbái* 雪白 «білосніжний»

**Поширене значення:** «чистий», «яскравий», «порожній»

**Наприклад:** *jiébái* 洁白 «чисто-білий», *chúnbái* 纯白 «чисто-білий», *tiānxiàbái* 天下白 «білий світ», *kòngbái* 空白 «пустий чистий»

**Абстрактне значення:** «чіткий», «невподобання», «похорон», «даремний», «безкоштовний», «легальний», «антиреволюційний»

**Наприклад:** míngbai 明白 «чітко розуміти», báihuà 白话 «чиста чітка мова», báiyǎn 白眼 «косий погляд», báishì 白事 «похорон, траур», báifèi 白费 «витрачати даремно», bái lái le 白来了 «даремно витрачати», báichī báihē 白吃白喝 «жити на готовому, безкоштовно їсти та пити», báishì 白市 «білий, легальний ринок», báidào 白道 «легальним шляхом», báifēi 白匪 «білий, антиреволюційний бандит»

Усі перераховані вище семантичні функції можна розділити на вісім типів:

- 1) «білий колір» => «білий чистий»
- 2) «білий колір» => «білий день» => «яскравий/ясний/зрозумілий»
- 3) «білий колір» => «невподобання»
- 4) «білий колір» => «біла подія (похорон)»
- 5) «білий колір» => «порожній» => «даремно»
- 6) «біла/чиста мова»
- 7) «легальний»
- 8) «біла/антиреволюційна армія»

Усі перші п'ять типів розширених і абстрактних значень були розроблені з початкового значення «білий», тобто bái 白, або шляхом метафоризації, або за допомогою метонімізації, яка традиційно відноситься до семантичного процесу використання частини для цілого, або одна сутність використовується для позначення іншої асоційованої сутності (Lakoff George, 1993). Перший тип розширює значення bái від кольору «білий» до значення «чистий» з припущенням, що якщо щось біле, не забруднене, то воно чисте. Другий тип передбачає розвиток bái спочатку від його початкового значення кольору до тимчасового значення – білий день як у báitiān «біле/яскраве небо» або «день», а потім до опису абстрактної розумової діяльності, як у míngbai «яскраво-біле/ясне/розуміти», тобто «чітко розуміти». Третій тип просто розширює початковий

колір báí «білий» для позначення білків очей людей, що призводить до тлумачення «невподобання», як у báiyǎn «білі очі». Тобто, якщо хтось заочує очі і показує білки, ця людина когось або щось не любить або навіть демонструє зневагу та нетерпіння до того, кого або що вона бачить. Очевидно, що це випадок, коли лексичне значення кольору báí «білий» поширюється на фразове значення báiyǎn «недолюблювати/невподобання». Четвертий тип семантичного розширення báí «білий» має значення як колір жертвних приношень (Lakoff George, 1993). Пізніше báí став кольором похоронного одягу, а потім, завдяки метонімії, використовувався в báishì «(біла подія) похорон». П'ятий тип включає báí семантичне розширення від його початкового значення кольору до посилення на порожнечу фізичного світу, якщо припустити, що світ білий, він порожній. Від просторової «порожнечі» báí продовжував розвиватися, щоб посилатися на абстрактні поняття «ніщо», «даремно» або «безкоштовно».

Щодо шостого, сьомого та восьмого типів з історичних текстів важко розрізнити, яке із значень у парах розвинулося першим. Однак, якщо порівнювати з іншими розширеними й абстрактними значеннями báí, значення báí в báihuà «чиста мова» чітко пов'язане зі значенням báí в míngbái «чітко/розуміти», але «законний» значення báí в báidào «законний спосіб» та «антиреволюційний» значення в báijūn «антиреволюційна армія» очевидно віддалено пов'язане з будь-яким іншим значенням báí, що досі не було вивчено.

3. Чорний — це урочистий і серйозний відтінок. Чорний - дуже потужний колір. Він може бути урочистим і елегантним, а також може проявляти на своєму фоні інші кольори.

Процес семантичного розширення «чорного» можна відтворити як: колір «чорний» => просторове поняття «темний» => абстрактні поняття «поганий», «злий», «незаконний», як показано нижче:

**Вихідне значення:** «чорний колір»

**Наприклад:** hēibái fēnmíng 黑白分明 «чорне та біле (є) чітко розрізнені»,  
hēitóufa 黑头发 «чорне волосся»

**Поширене значення:** «темний»

**Наприклад:** hēi'àn 黑暗 «чорна тьмяність», hēiyè 黑夜 «чорна/темна ніч»

**Абстрактне значення:** «поганий», «злий», «таємний», «незаконний»

**Наприклад:** hēi'àn de shìjiè 黑暗的世界 «чорний/злий світ», hēi xīnyǎn 黑心眼 «чорне/зле серце», hēi wǔlèi 黑五类 «чорні/погані елементи», hēihuà 黑话 «чорна мова», hēishì 黑市 «чорний ринок», hēiháizi 黑孩子 «чорна/нелегальна дитина», hēiqián 黑钱 «чорні гроші; гроші, що незаконно добути»

Це просте метонімічне розширення від «чорного» до «темного». Розширене значення також можна тлумачити через чуттєве відношення, а саме протилежність, між hēiyè «темна ніч» та báitiān «білий день». Нєї також отримав кілька абстрактних значень, які, очевидно, мають певний ступінь негативного відтінку: «злий», «поганий» і «незаконний». Це свідчить про те, що китайці наполегливо й послідовно використовують слово hēi для позначення несприятливих речей, людей та всього іншого, що їм не подобається, ймовірно, через відсутність світла та прозорості «темряви». Слід зазначити, що в класичній китайській мові інший термін qīng також використовувався для позначення кольору «чорний». Однак, на відміну від hēi, qīng не поширював своє значення на інші семантичні області, тому поступово застарів.

4. У Стародавньому Китаї жовтий був надзвичайно благородним кольором. Він використовувався королівською родиною і не був дозволений до використання звичайними людьми. Жовтий колір легко впадає в очі. Зазвичай у Китаї він використовується на невеликій товарній упаковці та професійному одязі, наприклад, захисних шоломах та жилетах для працівників доріг. Він має значення надзвичайної ситуації та безпеки.

Нині китайці часто використовують «жовтий» для позначення речей з очевидною непристойністю.

Ранні дослідження показують, що після hóng китайці розвинули два інші кольори: huáng «жовтий» та lǜ «зелений». Порівняння цих двох кольорів показує, що huáng зазнав більш складного семантичного розширення, ніж lǜ. Давайте спочатку розглянемо семантичні функції huáng:

**Вихідне значення:** «колір землі»

**Наприклад:** dì huáng 地黄 «жовта земля»

**Поширене значення:** «колір золота», «землі», «сутінок»

**Наприклад:** huángjīn 黄金 «жовте золото», huángpáo 黄袍 «жовтий/золотий халат», huángdì 黄帝 «жовтий/земний імператор», huángquán 黄泉 «жовта весна», huánghūn 黄昏 «жовті сутінки», huánghuà 黄叶 «жовтий лист»

**Абстрактне значення:** «в'янути», «старіти», «невдача», «непристойність»

**Наприклад:** wěihuáng 萎黄 «в'януcho-жовтий», huánghuānpó 黄脸婆 «жовтолиця пані/стара карга», shìqíng huánghuán 事情黄了 «жовтий бізнес/бізнес, що не вдавсь», sǎohuán 扫黄 «позбутися жовтого/непристойності», huánghuásè shūjí 黄色书籍 «жовті/непристойні книги»

Ці значення можна розділити на п'ять каналів змін:

1) колір землі => земля

2) колір землі => колір золота

3) колір землі => колір неба

4) колір землі => колір старого обличчя або зів'ялого листа => невдала подія

5) невідомий канал => непристойність

Серед п'яти каналів семантичного розширення перший розширює початкове значення «кольору землі» для позначення «землі», простого

зрозумілого випадку метонімії — використання частини для позначення цілого. Другий і третій канали розширюють оригінальне значення «жовтий» на «колір золота» та «колір неба», чіткі випадки метафори — аналогічного відображення однієї семантичної області на іншу. Четвертий канал спочатку поширює початкове значення на колір старих людей і листя, а потім на невдалі події. Обидва кроки також були досягнуті шляхом метафоризації спочатку шляхом відображення семантичної області жовтого кольору, спільного з землею, шкірою старих людей і засохлим листям, а потім шляхом відображення семантичної області «в'янення», спільного для опадання листя та невдалих подій. Усі ці канали семантичного розширення huáng є простими, за винятком п'ятого, перерахованого вище, який показує, що huáng отримав значення «непристойність», функція, яка явно не пов'язана з жодним з інших значень huáng, які обговорювалися досі. Єдине правдоподібне пояснення, яке знайшло це дослідження, полягає в тому, що непристойне значення huáng було запозичене з іншої мови, можливо, з англійської — «жовтої журналістики», що є принизливим посиланням на неетичну журналістику. Якщо це так, то це суто мімікрія, що huáng став кольором для позначення непристойності.

5. У китайській культурі синій вважається холодним кольором. Синій дуже чистий, зазвичай нагадує блакитне небо, величезний океан і Всесвіт. Чистий синій виражає почуття, спокій і широту. Завдяки спокійним характеристикам синього кольору він має образ раціональності та підготовленості. У корпоративному чи комерційному дизайні, щоб підкреслити технологію та ефективність продукту чи корпоративного іміджу, синій переважно використовується як стандартний колір, фірмовий колір. Наприклад, автомобілі, комп'ютери та фотообладнання, уніформа персоналу, копіювальні апарати тощо. Крім того, синій також уособлює меланхолію.



Lán «блакитний» був розроблений після кольорів «жовтий» та «зелений», а його етимологічне значення позначало рослину індиго. Пізніше було зроблено висновок, що за допомогою метонімії можна позначити колір цієї рослини. Подібно до lǜ «зеленого», lán традиційно не вважається центральним, тому, ймовірно, він має менше розширених і абстрактних значень, як показано нижче.

**Вихідне значення:** «рослина індиго»

**Наприклад:** cǎi lán 采蓝 «збирати (речі) з рослини індиго»

**Поширене значення:** «синій колір»

**Наприклад:** qīng qǔ zhī yú lán, ér shèng yú lán 青取之于蓝，而胜于蓝  
«Темно-синій отримують із синього, але він темніший за синій»

**Абстрактне значення:** «неякісний» або «робочий»

**Наприклад:** lánshān 蓝衫 «синя сорочка/неякісний одяг», lánlǐng 蓝领  
«блакитний комірць/робочий клас»

Вичерпне дослідження lán «блакитний» в історичних текстах, датованих першим століттям нашої ери по дев'ятнадцяте століття, показує, що lán розвинув лише одне абстрактне значення, а саме, «неякісний», як у lánshān «неякісний одяг», з його етимологічного значення «рослина індиго». Як і lǜ «зелений», lán є проміжним кольором, що означає неякісність. Що робить його більш цікавим, так це те, дане значення lán більш-менш те саме, що «блакитний» в англійській мові у виразі blue collar.

6. У китайській культурі зелений колір часто розглядається як символ гармонії. Він символізує рівновагу, життєву силу та мир. Як нейтральний колір, зелений відноситься до відновлення, зростання, змін, невинності, достатку, спокою тощо. Сучасне суспільство виступає за зелену хімію, зелені овочі, зелену їжу та багато чого іншого. Зелений колір також є символом охорони здоров'я та охорони навколишнього середовища.

Lǜ «зелений» був розроблений приблизно в той же час, що і huáng «жовтий», однак його семантична еволюція набагато простіша, ніж huáng, як показано нижче:

**Вихідне значення:** «зелений колір»

**Наприклад:** lǜyè 绿叶 «зелений лист», lǜlín hǎohàn 绿林好汉 «повстанець»

**Поширене значення:** «натуральний/органічний»

**Наприклад:** lǜsè shípǐn 绿色食品 «зелена/органічна їжа»

**Абстрактне значення:** «неякісний», «розпусний»

**Наприклад:** lǜyī 绿衣 «зелений/неякісний одяг», dài lǜ màozi 戴绿帽子 «носити зелений капелюх/дружина веде розпусне життя»

З наведених вище прикладів легко побачити, як поширене значення «природний/органічний» виникло з початкового значення «зелений». Однак абстрактні значення, а саме «неякісний» і «розпусний», пов'язані з початковими або раніше розробленими значеннями lǜ. Відповідно до класичного тексту Shījī Zhuàn 诗集传 «Збірка поезій», написаного приблизно дві тисячі років тому, lǜ вважався jiānsè «проміжним кольором», тоді як huáng «жовтий» вважався zhèngsè «центральною і чистим кольором». Проміжний колір використовувався для одягу низької якості, тоді як центральний чистий колір був для одягу найбільш привілейованих рангів, таких як імператор. Після того, як «неякісний» значення lǜ було встановлено, було простим кроком поширити це лексичне значення на фразове значення «розпусний», що стосується кольору одягу, який носять повії, а потім далі, посилаючись на «дружина чинить подружню зраду», як у dài lǜmàozi «носити зелений капелюх». Цікаво, що ці абстрактні інтерпретації кольору lǜ китайцями (приблизно в 13 столітті) схожі з англійською інтерпретацією зеленого як «ревнивий». Хоча «розпусне життя» і «ревнивий» не зовсім однакові, вони поділяють подібну семантичну область.

7. Китайці вважають, що фіолетовий символізує шляхетність і часто є улюбленим кольором дворян. Фіолетовий колір також є синонімом мрій, що символізує романтику, мрійливість і прекрасне і благородне кохання.

Зі «фіолетовий» є останнім кольором, розробленим серед семи кольорів, які обговорюються в цьому дослідженні. Будучи проміжним кольором у китайській мові, зі має досить обмежені семантичні функції, як показано нижче:

**Вихідне значення:** «синьо-червоний/фіолетовий колір»

**Наприклад:** è zǐ zhī duó zhū yě 恶紫之夺朱也 «насичений фіолетовий може затьмарити червоний»

**Поширене значення:** «небо»

**Наприклад:** zǐzhòu 紫宙 «фіолетовий/небесний всесвіт»

**Абстрактне значення:** «небесний/королівський»

**Наприклад:** zǐgōng 紫宫 «фіолетовий/Імператорський палац», zǐyī 紫衣 «фіолетовий/королівський одяг», zǐjìnchéng 紫禁城 «фіолетове/Заборонене місто»

Семантичні функції зі можуть бути узагальнені та схематично представлені так: «фіолетовий» => «колір одягу імператора/короля» => «королівський», причому «фіолетовий» є етимологічним значенням, а «королівський» — останнім розробленим значенням. Обидві стадії розвитку передбачають метонімічне розширення.

## 2.2. Етимологічні аспекти кольоронімів китайської мови

Більшість імен кольорів походять від об'єктів, особливо рослин (колір яких можна використовувати для фарбування), природних явищ та ситуацій з цим кольором.

Колір — поняття нематеріальне, абстрактне. Носії найдавніших мов спочатку посилались на реальні об'єкти, а потім поступово множили різні абстрактні поняття. Попередники проводили багато досліджень, наприклад, порівняльні дослідження писемності у всьому світі, такі як вивчення мови австралійських та африканських аборигенних племен, наприклад, дослідження культур з мовою та без писемності.

Походження кольору також можна побачити з історії еволюції створення ієрогліфів.

Якщо розглядати інші мови, наприклад, англійську, червоний — це слова *rudhira* (санскрит) і *rauthaz* (давньогерманське), що походять від слова «кров» у стародавніх європейських мовах. *Green, grow* і *grass* мають ту саму етимологію з німецької мови. Для іншого прикладу, єгипетський ієрогліф нижче — це фламінго, але він може означати «червоний», коли додається до інших об'єктів. Око + фламінго відноситься до абстрактного кольору «червоний».



Згідно з історією еволюції китайських ієрогліфів, першими з'явилися **пиктограми**, тобто піктографічні ієрогліфи, що позначають предмети. У подальшій еволюції ці слова все ще посилаються на оригінальний об'єкт. Коли людям потрібно описати атрибути об'єкта, з'являються слова, що стосуються кольору. Ці слова в основному є **ідеограмами**, тобто асоціативними ієрогліфами. Наступний приклад — найдавніші написи на кістці оракула (甲骨文 Jiǎgǔwén), які стосуються кольорів.

У китайській мові «赤 chì червоний» є старовинною моделлю кольороніму «червоний», що тепер у сучасній китайській мові позначається як «紅 hóng».

Червоні написи на кістці оракула зображені на малюнку нижче, з «火 huǒ вогонь» внизу і «人 rén людина» вгорі, що можна зрозуміти як світло, відбите вогнем.



Є близько 4-8 слів, які вказують на колір, що зображені на кістках Оракула. Крім червоного, є ще синьо-зелений, чорний, білий, жовтий, синій, фіолетовий, зелений. Наведені нижче пояснення взяті зі словника Сінхуа.

Кольоронім «青 qīng синьо-зелений»: ідеограма, внизу «井 jǐng колодязь» і зверху «出 chū назовні».



Кольоронім «黑 hēi чорний»: ідеограма, внизу «炎 yán вогонь» і зверху «囟 cōng димохід».



Кольоронім «白 bái білий»: піктограма, що позначає сонячне світло, що йде доверху.



Кольоронім «黄 huáng жовтий»: пояснення форми ієрогліфа досить заплутане і є лише припущенням. У словнику «Шовень цзецзи» даний ієрогліф має значення «земля». Піктограма, посередині «田 tián поле».



Від написів на кістці оракула до «Шовень цзецзи» за часів династії Східна Хань кількість слів, що представляють кольори, зростає приблизно до 75. Проте, все ще є деякі ієрогліфи еволюцію яких дослідники так і не до кінця дослідили. Наприклад, ієрогліф «红 hóng червоний»:



Ліворуч — «丝 sī шовк», а праворуч — «工 gōng робота» (піктограма інструменту), що означає роботу, пов'язану з «шовком», що є роботою, пов'язаною з текстилем, яку виконують жінки. І здається, що спочатку «红 hóng

червоний» був не таким простим, як «绛 jiàng малиновий». І чому «червоному» кольороніму було вигадано інший ієрогліф на позначення і яку історію створення цей ієрогліф мав досі не відомо.

Кольоронім «藍 lán синій»: пояснюється як той, що пофарбований травою. У Шовень цзецзи цей колір зазвичай відноситься до рослин, листя яких містять блакитний сік, який можна використовувати як барвник.



Кольоронім «绿 lǜ зелений»: зліва знаходиться один із варіантів написання «丝 sī шовк». У «Шовень цзецзи» цей колір має значення «зелений, жовтий». Та є ще один ієрогліф схожий до «绿 lǜ зелений» - «录 lù». У «Шовень цзецзи» має значення «золотий», що відноситься до зелено-золотистого металу. «录 lù» є традиційним варіантом для позначення ієрогліфа «录 lù», що є частиною кольороніму «绿 lǜ зелений», проте з часом втратив значення «кольору».



Кольоронім «紫 zǐ фіолетовий»: внизу знаходиться «糸 sī шовк», те саме значення, що і «纈 sī шовк». У «Шовень цзецзи» має значення «червоний колір шовку». У давнину «藐苳 miǎo cí» була різновидом трави, яка могла

забарвлюватись у фіолетовий колір, а згодом її ще називали «紫草 zǐ cǎo фіолетова трава». Верхня частина ієрогліфа 紫 може бути взята саме від «藐苳 miǎo sī».



Етимологічні аспекти кольоронімів у китайській мові дозволяють нам зрозуміти їх походження, отримати дані про процес їх формування. У даному випадку ми можемо побачити, що всі кольороназви походять від предметів з такими кольорами або ситуацій, в яких створювали такі кольори. Проте, після того, як культура китайських ієрогліфів ускладнилася, причина кольору, до якого цей ієрогліф відноситься, почала мати соціальні фактори, і її стало важко дослідити.

## Висновки до розділу 2

Дослідивши кольороніми китайської мови та їх еволюцію в семантичних та етимологічних аспектах, можна зробити наступні висновки:

1. Кольоронім може бути поступово заміненим на інший, який часто спостерігається в процесі граматикалізації, коли два чи більше лексичних чи граматичних елементів конкурують за певну семантичну чи граматичну функцію; той, що має обмежену функцію та низьку частоту використання.
2. Значення кольороніму може бути розроблене з початкового значення, або шляхом метафоризації, або за допомогою метонімізації, яка традиційно відноситься до семантичного процесу використання частини для цілого,



або одна сутність використовується для позначення іншої асоційованої сутності.

3. Розширене значення також можна тлумачити через чуттєве відношення, а саме протилежність, наприклад, hēiyuè «темна ніч» та báitiān «білий день».
4. Кольороніми можуть мати чіткі випадки метафори — аналогічного відображення однієї семантичної області на іншу.
5. Деякі абстрактні інтерпретації кольору можуть збігатися зі значенням у інших мовах. По значенню вони можливо будуть не зовсім однакові, але поділятимуть подібну семантичну область.
6. Згідно з історією еволюції китайських ієрогліфів, першими з'явилися **пiктограми**, тобто піктографічні ієрогліфи, що позначають предмети. У подальшій еволюції ці слова все ще посилаються на оригінальний об'єкт. Коли людям потрібно описати атрибути об'єкта, з'являються слова, що стосуються кольору. Ці слова в основному є **ідеограмами**, тобто асоціативними ієрогліфами.
7. Походження найдавніших слів, які позначають кольори, відносно зрозуміле, і всі вони походять від предметів з такими кольорами або ситуацій, в яких створювали такі кольори. Етимологічні аспекти кольоронімів у китайській мові дозволяють нам зрозуміти походження їх походження, отримати дані про процес їх формування.

### РОЗДІЛ 3. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЬОРОНІМІВ У РОМАНІ ЦАО СЮЕЦІНЯ «СОН У ЧЕРВОНОМУ ТЕРЕМІ»

#### 3.1. Особливості вживання кольороніму «*红 hóng* червоний» для опису предметів одягу за династій Мін та Цін

Вивчення китайських кольорових слів є важливою частиною вивчення китайської лексики. Кольорові слова, використані в костюмах героїв «Сну у червоному теремі», мають широку різноманітність та спектр, високу частоту появи, вони повною мірою відображають характерні риси персонажів, тенденції одягу та соціальну культуру героїв того часу.

«Сон у червоному теремі» — енциклопедичний літературний шедевр, що представляє собою найвищий рівень давньокитайського мовного мистецтва. Кольороніми в китайській мові — це своєрідні слова, з різними способами використання та багатими значеннями. Вивчення кольоронімів є важливою частиною вивчення китайської лексики, а «Сон у червоному теремі» відомий як «сучасна китайська парадигма». Цао Сюецінь детально описав костюми персонажів у своїй роботі, особливо використання надзвичайно насичених кольорових слів для опису характеру та особистості персонажів.

Серед слів у «Сні у червоному теремі» до червоної категорії найбільше належать кольороніми одягу персонажів — всього 13 слів; частота використання найвища — 64 випадки. Серед слів є 6 кольоронімів зі словом «*红 hóng* червоний», такі як:

- 1) 大红 dàhóng яскраво-червоний, червоногарячий, «скарлет»
- 2) 水红 shuǐ hóng світло-рожевий
- 3) 银红 yínhóng сріблясто-червоний

- 4) 桃红 táohóng персиково-червоний
- 5) 海棠红 hǎitáng hóng бегонія червона
- 6) 石榴红 shíliú hóng темно-червоний (гранатовий)

1. Яскраво-червоний, червоногарячий, «скарлет» 大红 dàhóng — кольорове слово, що складається з дієприслівникової морфемі «大 dà» та морфемі прикметника «红 hóng». У «Сні у червоному теремі» було виявлено 31 випадок «大红 dàhóng» костюмів, які зустрічаються найчастіше серед усіх кольорових слів. Оскільки в Стародавньому Китаї «大红 dàhóng» був «正红 zhènghóng» як символ почесного статусу та святкового сприятливого стану, 29 з них використав Цао Сюецін у костюмах персонажів із поважним статусом, наприклад, Цзяму, Баоюй, Сіфен, Дайю, Баочай, Сяньюнь, Танчунь та Баоцінь в помешканні Цзя. Рукава, халати, пальто, штани, рушники навколо талії, черевики, капелюхи та плащі були яскраво-червоними. Всього було 13 випадків. Піджак і спідниця Ван Сіфена, які згадувались 6 разів. Інші 10 разів були використані у плащі і сукні Дайю, бавовняній куртці Баочая, червоному фетровому костюмі Сянюня, плащі Танчуня, Цзяму, Баоціня. Крім того, кофтини другої та третьої старших сестер також «яскраво-червоні». Наприклад:

**Приклад 1.** “.....这尤三姐松松挽着头发，大红袄子半掩半开，露着葱绿抹胸，一痕雪脯.....”（第六十五回，931页）

“...zhè yóu sān jiě sōng sōng wǎnzhe tóufǎ, dàhóng ǎo zi bàn yǎn bàn kāi, lùzhe cōnglǜ mǒ xiōng, yī hén xuě pú...” (dì liùshíwǔ huí, 931 yè)

«...друга старша сестра розпустила волосся і залишилася в одній яскраво-червоній кофтині, дуже тонкій і наполовину розстебнутій, що відкривала її білі груди...» (Розділ 65, сторінка 931)

**Приклад 2.** “.....只穿着大红小袄，散挽乌云，满脸春色，比白日更增了颜色.....”（第六十五回，929页）

“...zhǐ chuānzhuó dàhóng xiǎo ǎo, sǎn wǎn wūyún, mǎn liǎn chūnsè, bǐ bái rì gèng zēngle yánsè...” (dì liùshíwǔ huí, 929 yè)

«...була лише одягнена у яскраво-червону кофтину, волосся було зібране, а обличчя сяяло яскравіше за звичайний день...» (Розділ 65, сторінка 929)

2. Світло-рожевий 水红 shuǐ hóng — кольоронім, що складається з іменної морфеми «水 shuǐ» та морфеми прикметника «红 hóng». У «Сні у червоному теремі» є 3 випадки світло-рожевих костюмів молодих жінок, таких як Юаньян, Сяньюнь і Фангуань. Давайте розглянемо:

**Приклад 1.** “.....鸳鸯穿着水红绫子袄儿.....” (第二十四回, 329 页)

“...yuānyāng chuānzhuó shuǐ hóng língzi ǎo er...” (dì èrshísì huí, 329 yè)

«качки-мандаринки носять ніби світло-рожеву куртку з тонкого шовку з візерунками» (Розділ 24, сторінка 329)

**Приклад 2.** “.....里面短短的一件水红装缎狐肱褶子.....” (第四十九回, 679 页)

“...lǐmiàn duǎn duǎn de yī jiàn shuǐ hóngzhuāng duàn hú qūn zhězi...” (dì sìshíjiǔ huí, 679 yè)

«всередині був одягнений у вишиту світло-рожеву сорочку зі шкіри лисиці» (Розділ 49, сторінка 679)

**Приклад 3.** “.....底下是水红撒花夹裤, 也散着裤腿.....” (第六十三回, 889 页)

“...dǐxia shì shuǐ hóng sā huā jiá kù, yě sǎnzhe kùtuǐ...” (dì liùshísān huí, 889 yè)

«...одягнений у прямі широкі штани світло-рожевого кольору...» (Розділ 63, сторінка 889)

3. Сріблясто-червоний 银红 yínhóng — кольорове слово, що складається з іменної морфеми «银 yín», і морфеми прикметника «红 hóng червоний». Воно слугує атрибутивним компонентом як прикметник, а також може використовуватися як суб'єкт або об'єкт. Цей колір являє собою суміш рожевого, сріблястого та червоного кольорів, і використовується для вираження багатого і

благородного темпераменту стародавніх фігур вищого класу. У костюмах персонажів «Сон у червоному теремі» є 3 випадки сріблясто-червоної лексики, усі вони використані в Баюю та Сіжен. Наприклад:

**Приклад 1.** “.....身上穿着银红撒花半旧大袄.....” (第三回, 50 页)

“...shēnshang chuānzhuó yínhóng sā huā bàn jiù dà ǎo...” (dì sān huí, 50 yè)

«...одягнута у сріблясто-червоне квітчасте напівстаре пальто...» (Розділ 3, сторінка 50)

**Приклад 2.** “.....穿着银红纱衫子.....” (第三十六回, 491 页)

“... chuānzhuó yínhóng shā shān zi...” (dì sānshíliù huí, 491 yè)

«...одягнений у сріблясто-червону марлеву сорочку...» (Розділ 36, сторінка 491)

**Приклад 3.** “.....穿着银红袄儿，青缎背心，白绫细折裙.....” (第三十六回, 491 页)

“...chuānzhuó yínhóng ǎo er, qīng duàn bèixīn, bái líng xì zhé qún...” (dì sānshíliù huí, 491 yè)

«...одягнена у сріблясто-червоний піджак, зелений атласний жилет і білу атласну спідницю...» (Розділ 36, сторінка 491)

4. Персиково-червоний 桃红 táohóng є кольоронімом, що складається з іменної морфеми «桃 táo» і морфеми прикметника «红 hóng». Як прикметник, воно в основному використовується як об'єкт і атрибутив у реченні для опису кольору, що нагадує персиковий цвіт. Цао Сюецінь використав 3 випадки «персиково-червоного», щоб описати одяг персонажів, наприклад:

**Приклад 1.** “.....桃红绫子小袄儿.....” (第一〇九回, 1503 页)

“...táohóng língzi xiǎo ǎo er...” (dì yī líng jiǔ huí, 1503 yè)

«...шовковий персиково-червоний жакет з візерунками...» (Розділ 109, сторінка 1503)

**Приклад 2.** “.....桃红百子刻丝银鼠袄子.....” (第五十一回, 711 页)

“...táohóng bǎizi kèsī yín shǔ āo zi...” (dì wǔshíyī huí, 711 yè)

«...була одягнена у персиково-червоне пальто зі шкіри дорогих мишей з великою кількістю різних вкраплень...» (Розділ 51, сторінка 711)

5. Бегонія червона 海棠红 hǎitáng hóng — кольоронім, що складається з іменної морфеми «海棠 hǎitáng» і морфеми кольорового прикметника «红 hóng». Використовується для опису блідо-рожевого кольору, як квітка бегонії, що виражає собою молодість, юність дівчини. У «Сні у червоному теремі» воно з’явилося лише один раз:

**Приклад 1.** “.....那芳官只穿着海棠红的小棉袄，底下丝绸撒花袷裤，敞着裤腿，一头乌油似的头发披在脑后，哭的泪人一般.....” (第五十八回, 825 页)

“...nà fāng guān zhǐ chuānzhuó hǎitáng hóng de xiǎo mián'ǎo, dǐxia sīchóu sā huā jiǎ kù, bīzhe kùtuǐ, yītóu wū yóu shì de tóufǎ pī zài nǎo hòu, kū de lèi rén yībān...” (dì wǔshíbā huí, 825 yè)

«...Фангуань була одягнена лише у невеличкий жакет кольору бегонії, шовкові квітчасті штани вільного крою, а її чорне блискуче волосся спадало на плечі, вона була схожа на засмучену людину, що плакала...» (Розділ 58, сторінка 825)

6. Темно-червоний, гранатовий 石榴红 shíliú hóng — це складений кольоровий прикметник, що складається з іменної морфеми «石榴 shíliú» і кольорового прикметника «红 hóng». Він використовується як атрибутив у реченні для опису темно-червоного кольору, як квітка граната. У «Сні у червоному теремі» є 2 випадки його використання, наприклад:

**Приклад 1.** “.....正露着石榴红洒花夹裤，一双新绣红鞋.....” (第九十一回, 1292 页)

“...zhèng lùzhe shíliú hóng sǎ huā jiǎ kù, yīshuāng xīn xiù hóng xié...” (dì jiǔshíyī huí, 1292 yè)

«...стояла в темно-червоних вузьких штанах та червоних туфлях з візерунками...»  
(Розділ 91, сторінка 1292)

**Приклад 2.** “.....怎么就拖在泥里了? 可惜这石榴红绫最不经染.....” (第六十二回, 882 页)

“...zěnme jiù tuō zài ní lǐle? Kěxí zhè shíliú hóng líng zuì bù jīng rǎn...”(dì liùshí'èr huí, 882 yè)

«...як ти потрапила у багнюку? Шкода, що ця тканина темно-червоного кольору, вона дуже легко може пофарбуватись у інший колір...» (Розділ 62, сторінка 882)

Крім того, у романі також наявні 7 слів, які належать до червоної категорії, але не містять частинки «红 hóng червоний» у словотворі, наприклад:

- 7) 猩红 xīnghóng багряно-червоний
- 8) 玫瑰 méiguī трояндовий
- 9) 荔色 lì sè ірисовий
- 10) 酡 tuó рум'янцевий
- 11) 耦合色 ǒuhé sè муфтовий
- 12) 蜜合色 mì hé sè медовий
- 13) 杨妃色 yáng fēi sè рожево-червоний

7. Багряно-червоний 猩红 xīnghóng кольоронім, що має граматичну функцію прикметника і використовується як атрибутив для опису насичено-червоного кольору. Цей колір символізував в давнину владу і багатство. Колір офіційного одягу династії Цін був «багряно-червоний», і деякі видатні родини та видатні діячі використовували цей особливо яскравий і красивий колір для своїх костюмів. У «Сні у червоному теремі» є 3 випадки використання даного кольору, наприклад, офіційна уніформа Цзя Юцуня «猩红» (Розділ 1, сторінка 19), «大红猩毡斗笠 dàhóng xīng zhān dòulì багряно-червоний фетровий капелюх» Баоюй (Розділ 8, сторінка 130) та «大红猩毡 dàhóng xīng zhān багряно-червоний

килим» Хе Баоціня (Розділ 50, сторінка 700). Загалом є 11 випадків такого кольору у костюмах, які в основному використовуються для заможних людей, таких як Баоюй, Цзяму, Сіфен, Сяньюнь та Танчунь.

8. Трояндовий 玫瑰 méiguī — це двоскладовий кольоронім, який складається із суцільної морфемі. Наприклад:

**Приклад 1.** “.....裙边系着豆绿宫绦，双衡比目玫瑰佩.....” (第三回，41 页)

“...qún biān xìzhe dòu lǜ gōng tāo, shuāng héng bǐ mù méiguī pèi...” (dì sān huí, 41 yè)

«...крепова спідниця з трояндами по зеленому полю...» (Розділ 3, 41 сторінка)

9. Ірисовий 荔色 lì sè — це фіолетово-червоний колір, що є складним кольоровим словом, що складається з кольоровмісної морфемі «荔 lì ірис» та морфемі іменника «色 sè колір». Наприклад:

**Приклад 1.** “.....贾母见宝玉身上穿着荔色哆罗呢的天马箭袖.....” (第五十二，730 页)

“...jiǎ mǔ jiàn bǎoyù shēnshang chuānzhuó lì sè duō luō ne de tiānmǎ jiàn xiù..”(dì wǔshí'èr, 730 yè)

«...мати Цзя оглянула Баоюй і побачила, що на ньому одягнуто коротка фіолетово-червона куртка з вузькими рукавами...» (Розділ 52, сторінка 730)

10. Рум'янцевий 酡 tuó — це світло-червоний колір з легким охристим відтінком, складне слово, яке виражає колір, описуючи Фангуань:

**Приклад 1.** “.....只穿着一件玉色红青酡三色缎子斗的水田小夹袄.....” (第六十三回，889 页)

“.....zhǐ chuānzhuó yī jiàn yù sè hóng qīng tuó sān sè duànzi dòu de shuǐtián xiǎo jiǎ ǎo.....” (dì liùshísān huí, 889 yè)

«.....була одягнута лише в атласну рум'янцеву трьохколірну сорочку.....» (Розділ 63, сторінка 889)



11. Муфтовий 藕合色 ǒuhé sè — це кольорове слово, що складається з двох іменних морфем, що поєднуються для опису кольору лаванди та червонуватого відтінку. Вони використовуються для опису «藕合纱衫” ǒu hé shā shān тонкої муфтової сорочки з шовку» Лін Дайю (Розділ 30, сторінка 421) та «藕合色的绫袄 ǒu hé sè de líng ǎo шовкової накидки муфтового кольору» Юаньняна (Розділ 46, сторінка 633).

12. Медовий 蜜合色 mì hé sè — складне кольорове слово, що складається з іменної морфемі «蜜合 mì hé» та іменної морфемі «色 sè колір». Являє собою жовтувато-червоний колір, що описує «蜜合色棉袄 mì hé sè mián'ǎo бавовняну куртку медового кольору» Баочая (Розділ 8, сторінка 123).

13. Рожево-червоний 杨妃色 yáng fēi sè — кольорове слово, що складається з морфемі іменника «杨妃 yáng fēi» та морфемі іменника «色 sè колір». Воно використовується для «腰下紧着杨妃色绣花锦裙 yāo xià jǐnzhe yáng fēi sè xiùhuā jǐn qún щільно зав'язана парчова вишита спідниця рожево-червоного кольору» (Розділ 89, сторінка 1274).

### 3.2. Особливості функціонування кольороніму «黄 huáng жовтий»

У «Сні у червоному теремі» нами було виявлено 16 кольорових слів, що належать до жовтої категорії:

- 1) 黄 huáng жовтий
- 2) 黄黄 huáng huáng жовтуватий
- 3) 青黄 qīng huáng жовто-зелений
- 4) 娇黄 jiāo huáng лимонний, ніжно-жовтий
- 5) 黄金 huángjīn золотий

- 6) 金黄 jīnhuáng золотисто-жовтий
- 7) 鹅黄 éhuáng ніжно-жовтий
- 8) 柳黄 liǔ huáng зеленувато-жовтий
- 9) 葱黄 cōnghuáng зеленувато-жовтий
- 10) 黄澄澄 huángchéngchéng золотистий
- 11) 金 jīn золотий
- 12) 金纸 jīn zhǐ золотий, жовтий
- 13) 杏 xìng абрикосовий
- 14) 松花 sōnghuā сосновий
- 15) 秋香色 qiūxiāng sè гірчичний
- 16) 土色 tǔ sè земляний

1. Як основне колірне слово, 黄 huáng жовтий не тільки часто вживане, але також має здатність до словотвору. У «Сні у червоному теремі» є 9 багатоскладових кольорових слів, які мають корінь «黄 huáng»: 黄黄、青黄、娇黄、黄金、金黄、忽黄、柳黄、营黄、黄泪滞. «黄 huáng жовтий» з'являється загалом 129 разів у «Сні у червоному теремі», за винятком топонімів — 10 разів, інші 119 разів серед яких 46 разів у перших 40 розділах, 1 раз у наступних 40 та 22 рази в останніх 40 розділах.

У «Сні у червоному теремі» 黄 huáng жовтий має своє особливе символічне та колірне значення, ось 3 з них:

1) він символізує феодальну імперську владу та теократію з додатковим емоційним забарвленням. Наприклад: жовтий колір — колір імператора, а у романі одна з наложниць імператора під час відвідування батьків одягала «黄袍 huáng páo жовтий халат»:

**Приклад 1.** “.....谁是你姐姐? 那上头穿黄袍的才是你姐姐, 你又认我这姐姐来了.....” (第十七回, 254 页)

“...shéi shì nǐ jiějiě? Nà shàngtōu chuān huáng páo de cái shì nǐ jiějiě, nǐ yòu rèn wǒ zhè jiějiě láiile...” (dì shíqī huí, 254 yè)

«...хто твоя старша сестра? Ось та жінка у жовтому халаті твоя старша сестра, чому ти знову називаєш мене своєю старшою сестрою?...» (Розділ 17, сторінка 254)

**Приклад 2.** “.....一面说, 一面瞧那黄布口袋, 上有印就是“皇恩永锡”四个大字.....” (第五十三回, 739 页)

“...yīmiàn shuō, yīmiàn qiáo nà huáng bù kǒudài, shàng yǒu yìn jiùshì “huáng ēn yǒng xī” sì gè dàzì.....” (dì wǔshísān huí, 739 yè)

«...одночасно поглянула і сказала, що на тій жовтій кишені надруковано 4 великих ієрогліфи «皇恩永锡» ....» (Розділ 53, сторінка 739)

2) він символізує надію, благополуччя та праведність. Наприклад:

**Приклад 1.** “.....这里贾琏等见诸事已受, 遂择了初三黄道吉日, 以便迎求二姐过门.....” (第六十四回, 924 页)

“...zhèlǐ jiǎliǎn děng jiàn zhū shì yǐ shòu, suì zéle chū sān huángdào jí rì, yǐbiàn yíng qiú èr jiě guòmén...” (dì liùshísì huí, 924 yè)

«...вони подумали, що всі справи вже були вирішені, і вибрали 3 число як сприятливий (жовтий) день для одруження другої сестри...» (Розділ 64, сторінка 924)

3) він символізує траур, хворобу або навіть смерть, з принизливим емоційним забарвленням, наприклад:

**Приклад 1.** “.....他(凤姐) 虽不肯说出来, 众人看他面目黄瘦, 便知失于调养.....” (第五十五回, 769 页)

“...tā (fèngjiě) suī bù kěn shuō chūlái, zhònggrén kàn tā miànmù huáng shòu, biàn zhī shī yú tiáoyǎng...” (dì wǔshíwǔ huí, 769 yè)

«...вона не хотіла казати, але всі і так побачили, що він схуд і лице пожовтіло, було зрозуміло, що він не доглядав себе...» (Розділ 55, сторінка 769)

2. 黄黄 huáng huáng жовтуватий — це кольорове слово, що складається з двох однакових коренів. У «Сні у червоному теремі» є лише один випадок використання, а саме:

**Приклад 1.** “.....贾琏听如此说, 又见凤姐站在那边, 也不盛妆, 哭的眼睛肿着, 也不施脂粉, 黄黄验儿, 比往常更觉可怜可爱.....” (第四十四回, 612 页)

“...jiǎliǎn tīng rúcǐ shuō, yòu jiàn fèngjiě zhàn zài nà biān, yě bù shèng zhuāng, kū de yǎnjīng zhǒngzhe, yě bù shī zhīfěn, huáng huáng yàn er, bǐ wǎngcháng gèng jué kělián kě'ài.....” (dì sìshísì huí, 612 yè)

«...після того як Цзя Лен послухала, вона подивилась на сестру Фен, що стояла без макіяжу з заплаканими очима очі та жовтуватим лицем, яка виглядала нещасно, не так як зазвичай...» (Розділ 44, сторінка 612)

3. 青黄 qīng huáng жовто-зелений — це більш формальне складне кольорове слово, що складається з двох морфем прикметників «зеленого 青 qīng» та «жовтого 黄 huáng». У «Сні у червоному теремі» є лише 1 випадок його використання, а саме:

**Приклад 1.** “.....只见紫鹃在外间空床上躺着, 颜色青黄, 闭了眼只管流泪, 那鼻涕眼泪把一个砌花锦边的褥子已湿了碗大的一片.....” (第九十七回, 1372 页)

“...zhǐ jiàn zǐ juān zàiwài jiān kōng chuángshàng tǎngzhe, yánsè qīng huáng, bìle yǎn zhǐguǎn liúlèi, nà bítì yǎnlèi bǎ yīgè qì huā jīn biān de rùzi yǐ shīle wǎn dà de yīpiàn...” (dì jiǔshíqī huí, 1372 yè)

«...Дзи Цюань лежала на ліжку на вулиці, закривши очі вона плакала, обличчя у неї було жовто-зеленим, її сльози падали на ліжку, змочивши частину ліжка з парчовою облямівкою... " (Розділ 97, сторінка 1372)

4. 娇黄 jiāo huáng лимонний, ніжно-жовтий — це більш формальне складне кольорове слово, що складається з морфемі прикметника «娇 jiāo» та дієслова кольорового прикметника «黄 huáng». У «Сні про червоні особняки» лише один випадок:

**Приклад 1.** “.....左边紫檀架上放着一个大观窑的大盘，盘内盛着数十个娇黄玲珑大佛手.....” (第四十回，553 页)

“..... zuǒbiān zǐtán jià shàng fàngzhe yīgè dàguān yáo de dàpán, pán nèi shèng zhāo shù shí gè jiāo huáng línglóng dà fóshǒu.....” (dì sìshí huí, 553 yè)

«...на полиці з червоного сандалового дерева ліворуч — велика тарілка печі Дагуан з десятками ніжно-жовтих і вишуканих лодонь Будди всередині...» (Розділ 40, сторінка 553)

5. 黄金 huángjīn золотий — це більш формальне складне кольорове слово, що складається з морфемі кольорового прикметника «黄 huáng жовтий» та морфемі іменника «金 jīn золото». «Сон у червоному теремі» має лише один випадок, а саме:

**Приклад 1.** “.....然后一把曲柄七凤黄金伞过来，便是冠袍带履” (第十七回，244 页)

“...ránhòu yī bǎ qūbǐng qī fèng huángjīn sǎn guòlái, biàn shì guān páo dài lǚ...” (dì shíqī huí, 244 yè)

«...потім була колона з парасолями з золотими рукоятками на яких було зображено 7 феніксів, у руках у них були головні убори, черевики, пояси та халати...» (Розділ 17, сторінка 244)

6. 金黄 jīnhuáng золотисто-жовтий — формальне складене кольорове слово, що складається з кольоровмісної іменної морфemi «金 jīn золото» та кольорової прикметникової морфemi «黄 huáng жовтий». У «Сні у червоному теремі» є лише один випадок його використання:

**Приклад 1.** “.....一对对过完，后面是八个太监抬着一顶金顶金黄绣凤版舆，缓缓行来.....” (第十七回， 244 页)

“...yī duì duìguò wán, hòumiàn shì bā gè tàijiàn táizhe yī dǐng jīn dǐng jīnhuáng xiù fèng bǎn yú, huǎn huǎnxíng lái...” (dì shíqī huí, 244 yè)

«...після того як пара колон пройшла, позаду йшло 8 євнухів, що повільно несли паланкін, верх якого був золотисто-жовтим з феніксом...» (Розділ 17, сторінка 244)

7. 鹅黄 éhuáng ніжно-жовтий — це формальне складене кольорове слово, що складається з іменної морфemi «鹅 é качка» та морфemi кольорового прикметника «黄 huáng жовтий». У романі нами було виявлено 4 випадки його використання:

**Приклад 1.** “.....珠翠之辉辉兮，满额鹅黄.....” (第五回， 74 页)

“...zhūcuì zhī huī huī xī, mǎn'é éhuáng...” (dì wǔ huí, 74 yè)

«...блиск перлів і смарагдів, сповнений ніжно-жовтого кольору...» (Розділ 5, сторінка 74)

**Приклад 2.** “.....裘人看时，只见两个玻璃小瓶，却有三寸大小，上面螺丝银盖，鹅黄笺上写着‘木樨清露’，那个写着‘玫瑰清露’.....” (第三十四回， 465 页)

“...xí rén kàn shí, zhǐ jiàn liǎng gè bōlí xiǎopíng, què yǒusān cùn dàxiǎo, shàngmiàn luósī yín gài, éhuáng jiān shàng xiězhe ‘mùxī qīng lù’, nàgè xiězhe ‘méiguī qīng lù’...” (dì sānshísì huí, 465 yè)

«...Сіжень побачила 2 маленькі скляні пляшки розміром з 10 см зі срібними кришками з ніжно-жовтими етикетками, на яких було написано ‘木樨清露’ та ‘玫瑰清露’» (Розділ 34, сторінка 465)

**Приклад 3.** “.....那是进上的，你没看见鹅黄笺子？你好生替他收着，别糟蹋了.....” (第三十四回，465 页)

“...nà shì jìn shàng de, nǐ méi kànjiàn éhuáng jiān zi? Nǐ hàoshēng tì tā shōuzhe, bié zāotàle...” (dì sānshísì huí, 465 yè)

«...це для імператора, ви не помітили ніжно-жовтої етикетки? Тримай її обережно, не зіпсуй...» (Розділ 34, сторінка 465)

**Приклад 4.** “.....—时史湘云来了，穿者贾母与他的一件貂鼠脑袋面子大毛黑灰鼠里子里外发烧大褂子，头上带着一项挖云鹅黄片金里大红猩猩甜昭君套，又围者大貂鼠风领.....” (第 49 回，679 页)

“...—shí shǐxiāngyún láile, chuān zhě jiǎ mǔ yǔ tā de yī jiàn diāo shǔ nǎodai miànzi dà máo hēi huī shǔ lǐzi lǐ wài fāshāo dà guàzi, tóu shàng dài zhe yī xiàng wā yún éhuáng piàn jīn lǐ dàhóng xīngxīng tián zhāojūn tào, yòu wéi zhě dà diāo shǔ fēng lǐng...” (dì 49 huí, 679 yè)

«...в цей час прийшов Ши Саньюнь, він був одягнений у пальто, що дала йому мати Цзя, яке було виготовлене ззовні з хутра соболя, а з середини з хутра сірої білки, а на голові у нього була хустина, з середини ніжно-жовтого та яскраво-червоного кольору, а також на плечах він мав комір з хутра фретки...» (Розділ 49, сторінка 679)

8. 柳黄 liǔ huáng зеленувато-жовтий — це формальне складене кольорове слово, що складається з іменної морфеми «柳 liǔ верба» та морфеми кольорового прикметника «黄 huáng жовтий». У «Сні у червоному теремі» є лише один випадок використання даного кольороніму:

**Приклад 1.** “.....葱绿柳黄是我最爱的.....” (第三十五回，483 页)

“...cōnglǜ liǔ huáng shì wǒ zuì ài de...” (dì sānshíwǔ huí, 483 yè)

«...ніжно-зелений та зеленовато-жовтий мої найулюбленіші...» (Розділ 35, сторінка 483)

9. 葱黄 cōnghuáng зеленовато-жовтий — це формальне складене кольорове слово, що складається з іменної морфемі «葱 cōng цибуля» та морфемі кольорового прикметника «黄 huáng жовтий». У «Сні у червоному теремі» зеленовато-жовтий використовується 1 раз, наприклад:

**Приклад 1.** “.....宝玉掀帘一迈步进去，先就看见宝钗坐在炕上作针线，头上挽著漆黑油光的纂儿，蜜合色棉袄，玫瑰紫二色金银鼠比肩褂，葱黄绫棉裙，一色半新不旧，看去不觉奢华.....” (第八回，123 页)

“...bǎoyù xiān lián yī màibù jìnqù, xiān jiù kànjiàn bǎo chāi zuò zài kàng shàng zuò zhēnxiàn, tóu shàng wǎnzhe qīhēi yóuguāng de zuǎn er, mì hé sè mián'ǎo, méiguizǐ èr sè jīn yín shǔ bǐjiān guà, cōng huáng líng mián qún, yīsè bàn xīn bù jiù, kàn qù bù jué shēhuá...” (dì bā huí, 123 yè)

«...Баююй відкрив завісу та увійшов, він побачив Баочай, що вишивала на ліжку, у волоссі у неї була чорна блискуча шпилька, вона була одягнена у медовий жакет, сорочку зі шкіри сірої миші кольору фіолетової троянди з золотими візерунками та зеленовато-жовтій спідниці, на вигляд не дуже старій і дуже новій, що давало відчуття, що її одяг не є дуже дорогим...» (Розділ 8, сторінка 123)

10. 黄澄澄 huángchéngchéng золотистий — це додаткове складне кольорове слово, що складається з прикметникових морфем «黄 huáng жовтий» та афікса «澄澄 chéngchéng». У романі є 2 випадки його вживання, наприклад:

**Приклад 1.** “.....黄澄澄的又炸他作什么？.....” (第三十五回，476 页)

“...huángchéngchéng de yòu zhà tā zuò shénme?...” (dì sānshíwǔ huí, 476 yè)

«...воно вже золотистого кольору, навіщо ти далі смажиш його?...» (Розділ 35, сторінка 476)



**Приклад 2.** “.....今儿雪化尽了，黄澄澄的映着日头，还在那里呢，我就拣了起来.....”（第五十二回，724页）

“...jīn er xuě huà jīnle, huángchéngchéng de yìngzhe rì tou, hái zài nàlǐ ne, wǒ jiù jiǎnle qǐlái.....” (dì wǔshí'èr huí, 724 yè)

«...весь сніг розтанув і мав вигляд золотистого кольору, адже сонячне проміння падало на нього, а та річ все ще була там, тому я її підняв...» (Розділ 52, сторінка 724)

11. 金 jīn золотий. Односкладове кольорове слово «金 jīn» має певну словотворну здатність. У «Сні у червоному теремі» є два багатоскладові кольорові слова, які складаються із «金 jīn» як кореня: 金晃晃 та 金纸. Односкладовий кольоронім «金 jīn» зустрічається усього 669 разів у «Сні у червоному теремі», за винятком 322 разів у вигляді топонімів, решта 347 разів з яких 146 разів у перших 40 розділах, 131 раз у наступних 40 та 70 разів в останніх 40 розділах.

У «Сні у червоному теремі» окрім поняття кольору «金 jīn золотий», даний кольоронім має ще й своє символічне значення, запозичене значення тощо:

1) це символ влади та благородства з додатковим емоційним забарвленням:

**Приклад 1.** “.....女儿翠袖诗怀冷，公子金貂酒力轻.....”（第二十三回，323页）

“...nǚ'ér cuì xiù shī huái lěng, gōngzǐ jīn diāo jiǔlì qīng...” (dì èrshísān huí, 323 yè)

«...дочка була одягнена у легкий одяг і відчувала холод, а син був у золотому соболиному пальто, яке достатньо його гріло, але він все ще казав, що алкоголь не може зігріти його...» (Розділ 23, сторінка 323)

**Приклад 2.** “.....临窗大炕上铺着猩红洋褥，正面设着大红金钱蟒靠背，石青金钱蟒引枕，秋香色金钱蟒大条褥.....”（第三回，45页）

“...lín chuāng dà kàng shàng pùzhe kūn hóng yáng jì, zhèngmiàn shèzhe dàhóng jīnqián mǎng kàobèi, shí qīng jīnqián mǎng yīn zhěn, qīūxiāng sè jīnqián mǎng dà tiáo rù...”  
(dì sān huí, 45 yè)

«...ліжко, що стояло біля вікна було заправлене червоним покривалом, спинка спереду була червоно-золотого кольору з парадним каптаном, подушки були блакитно-золотистого кольору, а простирадло було гірчичного кольору...»  
(Розділ 3, сторінка 45)

2) має значення квіткової рослини, символізує ніжну красу природних об'єктів:

**Приклад 1.** “.....蒂有余香金淡泊，枝无全叶翠离披.....”（第三十八回，528 页）

“...dì yǒuyú xiāng jīn dàn bó, zhī wú quán yè cuì lí pī...” (dì sānshíbā huí, 528 yè)  
«...від стебла все ще віяло золотими пахощами, а на гілках не всі листочки із зеленим покривом ще опали...» (Розділ 38, сторінка 528)

12. 金纸 jīn zhǐ золотий, жовтий — це іменне кольорове слово, що складається з прикметникової морфемі «金 jīn золотий» і іменного терміна «纸 zhǐ папір». У «Сні у червоному теремі» є лише один випадок, а саме:

**Приклад 1.** “.....话未说完，把个贾政气的面如金纸.....”（第三十三回，455 页）

“...huà wèi shuō wán, bǎ gè jiǎ zhèng qì de miàn rú jīn zhǐ.....” (dì sānshísān huí, 455 yè)

«...ще не закінчив говорити як лице Цзя Джен пожовтіло від злості...» (Розділ 33, сторінка 455)

13. 杏 xìng абрикосовий — це односкладове кольорове слово, яке з'явилося у романі 52 рази. Частина була використана для опису персонажів, інші 45 разів було використано для опису речей, серед яких 23 рази було використано у перших 40 розділах, 20 разів у наступних 40 розділах та 2 рази у останніх 40.

14. 松花 sōnghuā сосновий — кольорове слово, що було використано для позначення зображення предметів, у романі є 4 випадки:

**Приклад 1** “.....下面半露松花撒花绫裤腿，锦边弹墨袜，厚底大红鞋.....”(第三回，50页)

“...xiàmiàn bàn lù sōnghuā sā huā líng kùtuǐ, jǐn biān dàn mò wà, hòudǐ dàhóng xié...”(dì sān huí, 50 yè)

«...знизу виглядали квітчасті штани кольору сосни, а на обрамленні шкарпеток був шовк, взуття було червоним з товстою підошвою...» (Розділ 3, сторінка 50)

**Приклад 2** “.....宝玉听说，喜不自禁，连忙接了，将自己一条松花汗巾解了下水，递与琪官.....”(第二十八回，398页)

“...bǎoyù tīng shuō, xǐ bù zì jīn, liánmáng jiēle, jiāng zìjǐ yītiáo sōnghuā hàn jīn jiěle xià mǐ, dì yǔ qí guān...”(dì èrshíbā huí, 398 yè)

«...після того як Баоюй почув, що кажуть інші, відчув себе дуже щасливим, відразу ж взяв, зняв с себе хустинку кольору сосни і відразу ж дав Цигуань...» (Розділ 18, сторінка 398)

**Приклад 3** “.....松花配桃红.....”(第三十五回，483页)

“...sōnghuā pèi táohóng...”(dì sānshíwǔ huí, 483 yè)

«...сосновий з персиково-червоним...» (Розділ 35, сторінка 483)

**Приклад 4** “.....只穿者一件松花缕子夹袄，袄内露出血点股大红裤子来.....”(第七十八回，1119页)

“...zhǐ chuān zhě yī jiàn sōnghuā lǚ zi jiā ǎo, ǎo nèi lùchū xiě diǎn gǔ dàhóng kùzi lái...”(dì qīshíbā huí, 1119 yè)

«...він був одягнений у штани кольору сосни, на яких виднілись плями крові...» (Розділ 78, сторінка 1119)

15. 秋香色 qiūxiāng sè гірчичний — це формальне складене кольорове слово, що складається з іменної морфemi «秋香 qiūxiāng» та іменної морфemi «色 sè колір». У «Сні у червоному теремі» є 4 випадки його вживання:

**Приклад 1** “.....临窗大炕上铺着猩红洋褥，正面设着大红金钱蟒靠背，石青金钱蟒引枕，秋香色金钱蟒大条褥.....”（第三回，45页）

“...lín chuāng dà kàng shàng pùzhe xīnghóng yáng jù, zhèngmiàn shèzhe dàhóng jīnqián mǎng kào bèi, shí qīng jīnqián mǎng yǐn zhěn, qiūxiāng sè jīnqián mǎng dà tiáo rù...”  
(dì sān huí, 45 yè)

«...ліжко, що стояло біля вікна було заправлене червоним покривалом, спинка спереду була червоно-золотого кольору з парадним каптаном, подушки були блакитно-золотистого кольору, а простирadlo було гірчичного кольору...»  
(Розділ 3, сторінка 45)

**Приклад 2** “.....那个软烟罗只有四样颜色：一样雨过天晴，一样秋香色香色，一样松绿的，一样就是银红的.....”（第四十回，548页）

“...nàgè ruǎn yān luō zhǐyǒu sì yàng yánsè: Yīyàng yǔguò tiān jīng, yīyàng qiūxiāng sè, yīyàng sōng lǜ de, yīyàng jiùshì yínhóng de.....” (dì sìshí huí, 548 yè)

«...ця тканина має 4 кольори: світло-блакитний, гірчичний, зелено-жовтий, сріблясто-червоний...» (Розділ 40, сторінка 548)

**Приклад 3** “.....只见他（湘云）里头穿着一件半新的靠色三镶领袖秋香色盘金五色绣龙窄袖小袖拖襟银鼠短袄，里面短短的一件水红装缎狐肱褶子，腰里紧紧束着一条蝴蝶结子长穗五色宫绦，脚下也穿着麂皮小靴，越显的蜂腰猿背，鹤势螂形.....”（第四十九回，679页）

“...zhǐ jiàn tā (xiāng yún) lǐtōu chuānzhuó yī jiàn bàn xīn de kào sè sān xiāng lǐngxiù qiūxiāng sè pán jīn wǔsè xiù lóng zhǎi kèn xiǎoxiù tuō jīn yǐn shǔ duǎn ǎo, lǐmiàn duǎn duǎn de yī jiàn shuǐ hóngzhuāng duàn hú qiǎn zhězi, yāo lǐ jǐn jǐn shùzhe yītiáo húdiéjié

zi zhǎng suì wǔsè gōng tāo, jiǎoxià yě chuānzhuó yōu pí xiǎo xuē, yuè xiǎn de fēng yāo yuán bèi, hè shì láng xíng...” (dì sìshíjiǔ huí, 679 yè)

«...побачивши Сян Юня, який був одягнений у напівстарій білій куртці з малюнком дракона, вишитим золотою ниткою з гірчичним кольором на кінцях, яка була виготовлена зі шкіри сірої миші. Зсередини він був одягнений у коротку світло-рожеву сорочку зі шкіри лисиці. На бедрах у нього був різнокольоровий пояс у вигляді банту. Він був взутим у чоботи зі шкіри оленя. Його талія здавалась дуже вузькою, а плечі дуже широкими. Він виглядав дуже красиво та мужньо...» (Розділ 49 розділ, 689 сторінка)

**Приклад 4** “.....只见妙玉头带妙常髻，身上穿一件月白素绸袄儿，外罩一件水田青缎镶边长背心，拴着秋香色的丝绦，腰下系一条淡墨画的白绫裙，手执麈尾念珠，跟着一个侍儿，飘飘拽拽的走来.....” (第一〇九回, 1509 页)

“...zhǐ jiàn miào yù tóu dài miào cháng jì, shēnshang chuān yī jiàn yuè báisùchóu ǎo er, wàizhào yī jiàn shuǐtián qīng duàn xiāng biān zhǎng bèixīn, shuānzhe qiūxiāng sè de sī tāo, yāo xià xì yītiáo dàn mòhuà de bái líng qún, shǒu zhí yōu wěi niànzhū, gēnzhe yīgè shì er, piāo piāo zhuāi zhuāi de zǒu lái...” (dì yī líng jiǔ huí, 1509 yè)

«...побачивши М'яо Юй, волосся якої було зібране та заколото шпилькою та яка була одягнена у білий наче місяць жакет, ззовні якого була блакитна желетка, на поясі у неї був пояс гірчичного кольору, вона була одягнена у сіру спідницю, а в руці вона переминала чотки зроблені з хвоста оленя, поруч з нею була прислуга, вони погойдуючись на ходу повільно підійшли...» (Розділ 109, 1509 сторінка)

16. 土色 tǔ sè землистий — це більш формальне складене кольорове слово, що складається з кольоровмісної іменної морфеми «土 tǔ земля» та іменної морфеми «色 sè колір». У «Сні у червоному теремі» є 3 випадки вживання «землистий»:

**Приклад 1** “.....薛姨妈见里头丫头传进话去，更骇得面如土色，即忙起身，带着宝琴，别了一声，即刻上车回去了.....”（第八十五回，1228 页）

“...xuē yímā jiàn lǐtōu yātōu chuán jìn huà qù, gèng hài dé miànrútūsè, jí máng qǐshēn, dài zhě bǎo qín, biéle yīshēng, jíkè shàng chē huíqùle...” (dì bāshíwǔ huí, 1228 yè)

«...тітка Сюе побачила всередині прислугу, обличчя якої було перелякане та мало колір жовтий як земля, яка повідомляла щось іншим, і робила це дуже швидко, вона ледве договорила і поспішно вийшла, взявши з собою Баочін та сіла у транспорт, швидко поїхавши...» (Розділ 85, сторінка 1228)

**Приклад 2** “.....贾芹拾来一看，吓得面如土色.....”（第九十三回，1324 页）

“...jiǎ qín shí lái yī kàn, xià dé miànrútūsè..” (dì jiǔshísān huí, 1324 yè)

«...Цзя Чін підняла поглянути, і злякалась, її обличчя мало колір жовтий як земля...» (Розділ 93, сторінка 1324)

**Приклад 3** “.....独有贾赦贾政一千人晓得面如土色，满身发颤.....”（第一〇五回，1457 页）

“...dú yǒu jiǎ shè jiǎ zhèng yīqiān rén xiǎodé miàn rú shì sè, mǎn shēn fā chàn...” (dì yī líng wǔ huí, 1457 yè)

«...тільки лиця Цзя Ше та Цзя Чжен та інших були перелякані і мали колір жовтої землі, вони тремтіли...» (Розділ 105, 1457 сторінка)

Вищезгадані слова жовтої категорії були використані у романі «Сон у червоному теремі» близько 200 разів. З погляду на значення слів, більшість зі слів багатозначні, мають символічне, емоційне, образне значення. Зі сторони словотворення, 3 з них є односкладові, а саме: “黄”, “金” та “杏”, 12 формальних складних, таких як: “葱黄”, “松花”, “土色” та інші.

### Висновки до розділу 3

У 3 розділі нами було досліджено кольороніми категорій «червоний» та «жовтий», а саме їх семантичні особливості вживання у романі «Сон у червоному теремі». Ми проаналізували специфіку використання автором кольороніму «红 hóng червоний» для опису предметів одягу династій Мін та Цін та специфіку використання кольороніму «黄 huáng жовтий» в цілому. Тому можемо зробити наступні висновки:

1. Серед слів у «Сні у червоному теремі» до червоної категорії найбільше належать кольороніми одягу персонажів — всього 13 слів; частота використання найвища — 64 випадки. Серед слів є 6 кольоронімів зі словом «红 hóng червоний», такі як:

- 1) 大红 dàhóng яскраво-червоний, червоногарячий, «скарлет»
- 2) 水红 shuǐ hóng світло-рожевий
- 3) 银红 yínhóng сріблясто-червоний
- 4) 桃红 táohóng персиково-червоний
- 5) 海棠红 hǎitáng hóng бегонія червона
- 6) 石榴红 shíliú hóng темно-червоний (гранатовий)

Крім того, у романі також наявні 7 слів, які належать до червоної категорії, але не містять частинки «红 hóng червоний» у словотворі, наприклад:

- 1) 猩红 xīnghóng багряно-червоний
- 2) 玫瑰 méiguī трояндовий
- 3) 荔色 lì sè ірисовий
- 4) 酞 tuó рум'янцевий
- 5) 藕合色 ǒuhé sè муфтовий

6) 蜜合色 mì hé sè медовий

7) 杨妃色 yáng fēi sè рожево-червоний

Серед вищезгаданих кольоронімів більшість у своєму складі мала іменну морфему та морфему прикметника (4), і могли слугувати атрибутивними компонентами як прикметник, а також використовуватися як об'єкт чи суб'єкт у реченні. Інші (3) мали у складі дві іменні морфеми, 1 кольоронім мав у складі дієприслівникову морфему та ще 1 суцільну морфему.

2. У «Сні у червоному теремі» нами було виявлено 16 кольорових слів, що належать до жовтої категорії:

- 1) 黄 huáng жовтий
- 2) 黄黄 huáng huáng жовтуватий
- 3) 青黄 qīng huáng жовто-зелений
- 4) 娇黄 jiāo huáng лимонний, ніжно-жовтий
- 5) 黄金 huángjīn золотий
- 6) 金黄 jīnhuáng золотисто-жовтий
- 7) 鹅黄 éhuáng ніжно-жовтий
- 8) 柳黄 liǔ huáng зеленовато-жовтий
- 9) 葱黄 cōnghuáng зеленовато-жовтий
- 10) 黄澄澄 huángchéngchéng золотистий
- 11) 金 jīn золотий
- 12) 金纸 jīn zhǐ золотий, жовтий
- 13) 杏 xìng абрикосовий
- 14) 松花 sōnghuā сосновий
- 15) 秋香色 qiūxiāng sè гірчичний
- 16) 土色 tǔ sè земляний



Вищезгадані слова жовтої категорії були використані у романі «Сон у червоному теремі» близько 200 разів. З погляду на значення слів, більшість зі слів багатозначні, мають символічне, емоційне, образне значення. Зі сторони словотворення, 3 з них є односкладові, а саме: “黄”, “金” та “杏”, 12 формальних складних, таких як: “葱黄”, “松花”, “土色” та інші. Більшість кольоронімів жовтої категорії у своєму складі містять і іменну морфему, і морфему прикметника.

## ВИСНОВКИ

Поняття «колір» є однією із категорій культури, що відображає модель формування концептів розвитку нації. Він може відтворювати багатовікову історію країни, етнічні традиції народу та сприйняття світу носієм тієї чи іншої мови. Вплив кольору на людину та її мову є суттєвим, у лінгвістиці його вивчення представлено численними публікаціями та має довгу історію досліджень. Велика культурна значущість приділяється позначенням кольору. Як компонент культури кольором набувається складна і різноманітна система значень, трактувань, він стає втіленням культурних цінностей. Тому згодом з'явилася термінологія кольорових слів, яка має безліч наукових дефініцій: кольороназва, кольоронім, хроматизм, кольоратив, кольоронайменування, назва кольору, кольоропозначення, колірний термін, ім'я кольору, кольоронайменування, колірний прикметник, колоратив, колірний епітет, кольористична лексика, оказіоналізм-хроматонім, тощо, тим самим створивши проблему уніфікації мовознавчих термінів, що означають кольори.

Однією з традиційних тем у сучасній лінгвістиці можна назвати порівняльне вивчення способів позначення кольору у різних мовах. Приклади назв кольору показують, що, на перший погляд, відчуття, що здається об'єктивним, загальним для всіх людей, а саме колір, різні мови зображають по-різному, чи, для колірної картини світу різних мов характерні свої особливості. Не дивлячись на те, що природа кольору є незмінною, все ж таки кольори по-різному відображаються у свідомості людей. Найменування забарвлень формують у кожній мові складну систему.

Найбільшим відкриттям у лінгвістиці кольору стала видатна публікація американських вчених Брента Берліна та Пола Кея «Основні терміни кольору: їхня універсальність та еволюція» (1996), де основні терміни кольорів різних мов були спеціально досліджені, щоб забезпечити або переглянути еволюційну

теорію щодо основного кольору. Терміни («теорія ОТК»), були вперше запропоновані Берліном та Кеєм, а пізніше модифіковані ними та їхніми колегами.

Проте, що стосувалось китайської мови, Берлін та Кей писали, що основні терміни кольору китайської мови можуть бути більш серйозним випадком, який може бути протилежним прикладом еволюційного впорядкування, адже існують деякі невідповідності у позначенні носіями тих чи інших кольорів. Це було перше експериментальне дослідження китайських ОТК з часів Берліна та Кея і дало дивні та сумнівні результати. Декілька китайських вчених стверджують, що китайська мова має більше шести ОТК.

У нашій роботі ми проаналізували семантичні аспекти кольоронімів китайської мови, і маємо наступні результати:

- chī або hóng «червоний». Chī часто використовувалося в письмі для передачі кольору, що означає «червоний». Однак його поступово замінили на hóng, екземпляр, який часто спостерігається в процесі граматикалізації, коли два чи більше лексичних чи граматичних елементів конкурують за певну семантичну чи граматичну функцію;

- «білий» та «чорний» є двома кольорами, які мають найдовшу історію серед термінів кольорів у всіх мовах світу, включаючи китайську, оскільки вони є найбільш контрастними та легко ідентифікованими кольорами. Це, ймовірно, також причина, чому китайський кольоронім «білий» має 8 типів семантичних функцій таких як: «білий колір» => «білий чистий»; «білий колір» => «білий день» => «яскравий/ясний/зрозумілий»; «білий колір» => «невподобання»; «білий колір» => «біла подія (похорон)»; «білий колір» => «порожній» => «даремно»; «біла/чиста мова» ; «легальний»; «біла/антиреволюційна армія»;

- «чорний» та його процес семантичного розширення можна відтворити як: колір «чорний» => просторове поняття «темний» => абстрактні поняття «поганий», «злий», «незаконний»;

- ранні дослідження показали, що після hóng китайці розвинули два інші кольори: huáng «жовтий» та lǜ «зелений». Порівняння цих двох кольорів показує, що huáng зазнав більш складного семантичного розширення, ніж lǜ: колір землі => земля; колір землі => колір золота; колір землі => колір неба; колір землі => колір старого обличчя або зів'ялого листя => невдала подія; невідомий канал => непристойність;

- lán «блакитний» був розроблений після кольорів «жовтий» та «зелений», а його етимологічне значення позначало рослину індиго. Подібно до lǜ «зеленого», lán традиційно не вважається центральним, тому, ймовірно, він має менше розширених і абстрактних значень, як показано далі: окрім основного значення «синій», lán розвинув лише одне абстрактне значення, а саме, «неякісний», як у lánshān «неякісний одяг», з його етимологічного значення «рослина індиго». Як і lǜ «зелений», lán є проміжним кольором, що означає неякісність. Що робить його більш цікавим, так це те, дане значення lán більш-менш те саме, що «блакитний» в англійській мові у виразі blue collar.

- lǜ «зелений» був розроблений приблизно в той же час, що і huáng «жовтий», однак його семантична еволюція набагато простіша, ніж huáng: поширене значення «природний/органічний» виникло з початкового значення «зелений». Однак абстрактні значення, а саме «неякісний» і «розпусний», пов'язані з початковими або раніше розробленими значеннями lǜ. Після того, як «неякісний» значення lǜ було встановлено, було простим кроком поширити це лексичне значення на фразове значення «розпусний», що стосується кольору одягу, який носять повії, а потім далі, посилаючись на «дружина чинить подружню зраду», як у dài lǜmàozi «носити зелений капелюх»;

- зї «фіолетовий» є останнім кольором, розробленим серед семи кольорів, які обговорюються в цьому дослідженні. Семантичні функції зї можуть бути узагальнені та схематично представлені так: «фіолетовий» => «колір одягу імператора/короля» => «королівський», причому «фіолетовий» є етимологічним значенням, а «королівський» — останнім розробленим значенням. Обидві стадії розвитку передбачають метонімічне розширення.

Щодо етимології китайських колірних символів, першими з'явилися піктограми, тобто піктографічні ієрогліфи, що позначають предмети. У подальшій еволюції ці слова все ще посилаються на оригінальний об'єкт. Коли людям потрібно описати атрибути об'єкта, з'являються слова, що стосуються кольору. Ці слова в основному є ідеограмами, тобто асоціативними ієрогліфами. Тому всі написи, що стосувались кольорів були на кістці оракула (甲骨文 Jiǎgǔwén). Етимологічні аспекти кольоронімів у китайській мові дозволяють нам зрозуміти їх походження, отримати дані про процес їх формування. У даному дослідженні ми виявили, що всі кольороназви походять від предметів з такими кольорами або ситуацій, в яких створювали такі кольори.

Для ґрунтовного дослідження семантичного функціонування кольороназв у китайській мові нами був обраний роман Цао Сюеціня «Сон у червоному теремі», адже ми маємо підстави стверджувати, що «Сон у червоному теремі» є ще одним важливим історичним матеріалом про мову. Ми проаналізували специфіку використання автором кольороніму «红 hóng червоний» для опису предметів одягу династій Мін та Цін та специфіку використання кольороніму «黄 huáng жовтий» в цілому. Тому можемо зробити наступний висновок: серед слів у «Сні у червоному теремі» до червоної категорії найбільше належать кольороніми одягу персонажів — всього 13 слів; частота використання найвища — 64 випадки. Серед слів є 6 кольоронімів зі словом «红 hóng червоний», такі як: 大红 dàhóng яскраво-червоний, червоногарячий, «скарлет»; 水红 shuǐ hóng світло-

рожевий; 银红 yínhóng сріблясто-червоний; 桃红 táohóng персиково-червоний; 海棠红 hǎitáng hóng бегонія червона; 石榴红 shíliú hóng темно-червоний (гранатовий). Крім того, у романі також наявні 7 слів, які належать до червоної категорії, але не містять частинки «红 hóng червоний» у словотворі, наприклад: 猩红 xīnghóng багряно-червоний; 玫瑰 méiguī трояндовий; 荔色 lì sè ірисовий; 酩 tuó рум'янцевий; 耦合色 ǒuhé sè муфтовий; 蜜合色 mì hé sè медовий та 杨妃色 yáng fēi sè рожево-червоний. Серед вищезгаданих кольоронімів більшість у своєму складі мала іменну морфему та морфему прикметника (4), і могли слугувати атрибутивними компонентами як прикметник, а також використовуватися як об'єкт чи суб'єкт у реченні. Інші (3) мали у складі дві іменні морфеми, 1 кольоронім мав у складі дієприслівникову морфему та ще 1 суцільну морфему.

Також у «Сні у червоному теремі» нами було виявлено 16 кольорових слів, що належать до жовтої категорії: 黄 huáng жовтий; 黄黄 huáng huáng жовтуватий; 青黄 qīng huáng жовто-зелений; 娇黄 jiāo huáng лимонний, ніжно-жовтий; 黄金 huángjīn золотий; 金黄 jīnhuáng золотисто-жовтий; 鹅黄 éhuáng ніжно-жовтий; 柳黄 liǔ huáng зеленовато-жовтий; 葱黄 cōnghuáng зеленовато-жовтий; 黄澄澄 huángchéngchéng золотистий; 金 jīn золотий; 金纸 jīn zhǐ золотий, жовтий; 杏 xìng абрикосовий; 松花 sōnghuā сосновий; 秋香色 qiūxiāng sè гірчичний та 土色 tǔ sè земляний. Слова жовтої категорії були використані у романі «Сон у червоному теремі» близько 200 разів. З погляду на значення слів, більшість зі слів багатозначні, мають символічне, емоційне, образне значення. Зі сторони словотворення, 3 з них є односкладові, а саме: “黄”, “金” та “杏”, 12 формальних складних, таких як: “葱黄”, “松花”, “土色” та інші. Більшість кольоронімів жовтої категорії у своєму складі містять і іменну морфему, і морфему прикметника.

Тому можемо зробити висновок, що описати систему кольорових слів епохи — завдання непросте, його можна робити лише поступово, крок за кроком. Можна сподіватися, що це мікромасштабне дослідження кольоронімів у «Сні у червоному теремі» може отримати загальне розуміння специфічних умов певного історичного етапу в процесі розвитку китайських кольоронімів, що може забезпечити певну основу для вичерпного опису історії кольоронімів у сучасній китайській мові. Такі дослідження мають велике значення для розвитку китайської та західної міжкультурної комунікації та українсько-китайського перекладознавства.

Вивчення кольоронімів у «Сні у червоному теремі», будь то з точки зору словотворення, значення слів чи граматичних особливостей, може далі дослідити еволюційний зв'язок між стародавньою, середньодавньою та сучасною історією розвитку лексики.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Ковальська, І.В. (2001). *Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англомовних художніх текстів)*. (Автореф. дис. канд. філол. наук). Київ.
- Ковальська, І.В. (2001). *Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англомовних художніх текстів)*. Київ: Рукопис.
- Костанда, І. О. (2015). Функції колоронімів зі значенням "червоний" у романі Цао Сюеціня "Сон у червоному теремі". *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологія», 17, с.34-39.
- Ніколаєва, Н.М. (2012). Етимологія лексем на позначення кольору. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Серія «Філологічні науки. Мовознавство». №6 (231), с. 224-229.
- Стус, В.С. (2005). *Час творчості*. Київ: Дніпро.
- Абазова, К.В. (2009). *Языковая репрезентация цвета: лингвокультурологический аспект (на материале кабардино-черкесского, английского и русского языков)*. (Дис. канд. филол. наук). Нальчик.
- Базыма, Б.А. (2001). *Цвет и психика: монография*. Харьков.
- Байрамова, Л.К. (2004). *Социально-языковая номинация с цветолексемами*. Щецин: Изд-во Щецинского ун-та.
- Берлин, Б. & Кей, П. (1996). *Основные цветовые термины: их универсальность и видоизменения*. Москва.
- Вежбицкая, А. (1997). *Язык. Культура. Познание*. Москва: Русские словари
- Вежбицкая, А. (2001). *Понимание культур через посредство ключевых слов*. Москва: Языки славянской культуры.
- Гёте, И.В. (2003). *Учение о цвете. Термины по цвету и не только*. Москва: Репроцентр.



- Гёте, И.В. (1957). *Трактат о цвете. Избранные сочинения по естествознанию*. Москва.
- Григорьева, И.В. (2006). *Исследование цветообозначений в современной лингвистике. Европейская наука XXI века: стратегия и перспективы развития*, II междунар. науч. конф. Днепропетровск.
- Джеймсон, К.А. (2005). *Роль культуры в названии цветов*. Москва: Восток.
- Жаркынбекова, Ш.К. (2003) Ассоциативные признаки цветообозначений и языковое сознание. *Вестник Московского университета. Сер. 9, Филология. N 1*, с. 109-116.
- Забозлаева, Т.Б. (1996). *Символика цвета*. Москва: Борей Принт.
- Коптева, Н.В. (2005). *Функционирование колоризмов в художественном тексте как результат взаимодействия лингвокультурного и креативного факторов: на материале творчества русских писателей XIX-XX вв.* (Автореф. дис. канд. филол. наук). Ростов-на-Дону.
- Кубрякова, Е.С. (1992). *Проблемы представлений знаний в современной науке и роль лингвистики в решении этих проблем*. Москва: РАН ИНИОН.
- Кульпина, В.Г. (2002). *Теоретические аспекты лингвистики цвета как научного направления сопоставительного языкознания*. (Автореф. дисс. д-ра филол. наук.). Москва.
- Кульпина, В.Г. (2001). *Лингвистика цвета*. Москва: Моск. лицей.
- Кушникова, Л.В. & Синьонь, К. (2018). Функционально-семантическое поле терминов цвета в русской и китайской лингвокультурах. *Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета: Проблемы языкознания и педагогики*, 4, с. 33-42.
- Лебедева, И. О. (2015). *Сравнительный анализ концепта «цвет» в русском и китайском языках (на примере фразеологизмов, содержащих колоратив «белый»)*. Москва: Молодой ученый.

- Миронова, Л. Н. (1984). *Цветоведение*. Минск: Высшая школа.
- Миронова, Л.Н. (1993). *Семантика цвета в эволюции психики человека. Проблема цвета в психологии*. Москва.
- Розен, Е.В. (2000) *Цветобозначение в составе лексики и фразеологии. Как появляются слова*. Москва: Центр.
- Усанкова, Н.В. (2001). О семантических коннотациях цветообозначений. Семантика языковых единиц и категорий в диахронии. Калининград.
- Уфимцева, А.А. (1968). *Слово в лексико-семантической системе языка*. Москва: Наука.
- Baxter, W. (1983). A look at the history of Chinese color terminology. *Journal of Chinese Language Teachers Association*, 18:2:1- 25.
- Hays, D., Enid, M., Raoul, N. & Dale, R. P. (1972). Color term salience. *American Anthropologist* 74:1107-1121.
- Hippisley, A. R. (2001). *Basic BLUE in East Slavonic. Linguistics*. University of Kentucky.
- Hockett, C.F. (1958). *A course in modern linguistics*. New York: Macmillan.
- Kay, P. & Chad K. M. (1978). The linguistic significance of the meanings of basic color terms. *Language* 54(3). 610–646. doi:10.1353/lan.1978.0035.
- Kay, P., Brent B. & William M. (1991). Biocultural implications of systems of color naming. *Journal of Linguistic Anthropology* 1(1). 12–25. doi:10.1525/jlin.1991.1.1.12.
- Lakoff, G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. (1993). *The contemporary theory of metaphor*. In A. Ortony (Ed.) *Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press [second edition].
- MacLaury, Robert, E., Judit, A. & Zoltán K. (1997). *Hungarian piros and vörös. Color from points of view*. Semiotica.

- Traugott, E. & Richard D. (2002). *Regularity in Semantic Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wierzbicka, A. (2009). *The meaning of colour terms: semantics, culture and cognition*. Berlin / New York: Walter de Gruyter.
- Lǐ, HóngYīn. (2004). Hànyǔ sè cǎi fān chóu de biǎo dá fāng shì [The expression of the color category in Chinese]. *Yǔ yán jiào xué yǔ yán jiū* [Language Teaching and Research] (6). 90–97.
- Liú, DānQīng. (1990). Xiàndài hànyǔ jīběn yán sè cí de shùliàng jí xù liè [Inventory and sequence of basic color terms of contemporary Chinese]. *Nánjīng shī dà xué bào (shè huì kē xué bǎn)* [Journal of Nanjing Normal University (Edition of Social Sciences)] 1990(3). 77–80.
- Lü, Ching-Fu. (1997). *Basic Mandarin color terms*. *Color Research & Application* 22(1). 4–10. doi:10.1002/(SICI)1520-6378(199702)22:1<4::AID-COL3>3.0.CO;2-Z.
- Tao, W. (1994). Colour terms in Shang oracle bone inscriptions. *Bulletin of the School of Oriental and African Languages*, 59:1:63-101. doi:10.1017/S0041977X00028561.
- Wu, Jianshe. (2011). The evolution of basic color terms in Chinese. *Journal of Chinese Linguistics* 39(1). 76–122.
- Xiè, HǎiJiāng. (2008). Hànyǔ jīběn yán sè cí pǔ fāng gǔ bǐ jiào yán jiū [Basic color terms in Chinese: A contrastive study]. *Yǎn yán yán jiū* [Language Research], (3). 91–96.
- Xing, J. Z. (1994). Diachronic change of object markers in Mandarin Chinese. *Language Variation and Change*, 6: 201-222.
- Yáo, XiǎoPíng. (1988). Jīběn yán sè diào lǐ lùn shù píng [A survey of studies of basic colour terms. With a note on the evolution of those in Chinese]. *Wàiyǔ jiào xué yǔ yán jiū* [Foreign Language Teaching and Research] (3), 19–29.

## СПИСОК ДЖЕРЕЛ ДОВІДКОВОГО ХАРАКТЕРУ

Большой китайско-русский словарь [Электронный ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступа: <https://bkrs.info/>

在线汉语字典 [Электронный ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступа: <http://xh.5156edu.com/>

说文解字 [Электронный ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступа: <https://www.cidianwang.com/shuowenjiezi/>

百度百科 [Электронный ресурс]: [Веб-сервис]. – Режим доступа: <https://baike.baidu.com>

曹雪芹红楼梦 [Электронный ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступа: <http://www.purepen.com/hlm/>

## СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

简书 [Электронный ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступа: <https://www.jianshu.com/p/0249273ccd7d>

## ДОДАТОК

1. “.....这尤三姐松松挽着头发，大红袄子半掩半开，露着葱绿抹胸，一痕雪脯.....”（第六十五回，931页）  
 “...zhè yóu sān jiě sōng sōng wǎnzhe tóufǎ, dàhóng ǎo zi bàn yǎn bàn kāi, lùzhe cōnglǜ mǒ xiōng, yī hén xuě pú...” (dì liùshíwǔ huí, 931 yè)  
 «...друга старша сестра розпустила волосся і залишилася в одній яскраво-червоній кофтині, дуже тонкій і наполовину розстебнутій, що відкривала її білі груди...» (Розділ 65, сторінка 931)
2. “.....只穿着大红小袄，散挽乌云，满脸春色，比白日更增了颜色.....”（第六十五回，929页）  
 “...zhǐ chuānzhuó dàhóng xiǎo ǎo, sàn wǎn wūyún, mǎn liǎn chūnsè, bǐ bái rì gèng zēngle yánsè...” (dì liùshíwǔ huí, 929 yè)  
 «...була лише одягнена у яскраво-червону кофтину, волосся було зіbrane, а обличчя сяло яскравіше за звичайний день...» (Розділ 65, сторінка 929)
3. “.....鸳鸯穿着水红绫子袄儿.....”（第二十四回，329页）  
 “...yuānyāng chuānzhuó shuǐ hóng língzi ǎo er...” (dì èrshísì huí, 329 yè)  
 «качки-мандаринки носять ніби світло-рожеву куртку з тонкого шовку з візерунками» (Розділ 24, сторінка 329)
4. “.....里面短短的一件水红装缎狐耽褶子.....”（第四十九回，679页）  
 “...lǐmiàn duǎn duǎn de yī jiàn shuǐ hóngzhuāng duàn hú qiǎn zhězi...” (dì sìshíjiǔ huí, 679 yè)  
 «всередині був одягнений у вишиту світло-рожеву сорочку зі шкіри лисиці» (Розділ 49, сторінка 679)
5. “.....底下是水红撒花夹裤，也散着裤腿.....”（第六十三回，889页）  
 “...dǐxia shì shuǐ hóng sā huā jiá kù, yě sàn zhe kùtuǐ...” (dì liùshísān huí, 889 yè)

- «...одягнений у прями широкі штани світло-рожевого кольору...» (Розділ 63, сторінка 889)
6. “.....身上穿着银红撒花半旧大袄.....” (第三回, 50 页)  
 “...shēnshang chuānzhuó yínhóng sā huā bàn jiù dà ǎo...” (dì sān huí, 50 yè)  
 «...одягнута у сріблясто-червоне квітчасте напівстаре пальто...» (Розділ 3, сторінка 50)
7. “.....穿着银红纱衫子.....” (第三十六回, 491 页)  
 “... chuānzhuó yínhóng shā shān zi...” (dì sānshíliù huí, 491 yè)  
 «...одягнений у сріблясто-червону марлеву сорочку...» (Розділ 36, сторінка 491)
8. “.....穿着银红袄儿，青缎背心，白绫细折裙.....” (第三十六回, 491 页)  
 “...chuānzhuó yínhóng ǎo er, qīng duàn bèixīn, bái líng xì zhé qún...” (dì sānshíliù huí, 491 yè)  
 «...одягнена у сріблясто-червоний піджак, зелений атласний жилет і білу атласну спідницю...» (Розділ 36, сторінка 491)
9. “.....桃红绫子小袄儿.....” (第一〇九回, 1503 页)  
 “...táohóng língzi xiǎo ǎo er...” (dì yī líng jiǔ huí, 1503 yè)  
 «...шовковий персиково-червоний жакет з візерунками...» (Розділ 109, сторінка 1503)
10. “.....桃红百子刻丝银鼠袄子.....” (第五十一回, 711 页)  
 “...táohóng bǎizi kèsī yín shǔ ǎo zi...” (dì wǔshíyī huí, 711 yè)  
 «...була одягнена у персиково-червоне пальто зі шкіри дорогих мишей з великою кількістю різних вкраплень...» (Розділ 51, сторінка 711)
11. “.....那芳官只穿着海棠红的小棉袄，底下丝绸撒花袴裤，敞着裤腿，一头乌油似的头发披在脑后，哭的泪人一般.....” (第五十八回, 825 页)

“...nà fāng guān zhǐ chuānzhuó hǎitáng hóng de xiǎo mián'ǎo, dǐxia sīchóu sā huā jiá kù, bízhe kùtuǐ, yītóu wū yóu shì de tóufǎ pī zài nǎo hòu, kū de lèi rén yībān...”  
(dì wǔshíwǔ huí, 825 yè)

«...Фангуань була одягнена лише у невеличкий жакет кольору бегонії, шовкові квітчасті штани вільного крою, а її чорне блискуче волосся спадало на плечі, вона була схожа на засмучену людину, що плакала...»  
(Розділ 58, сторінка 825)

12. “.....正露着石榴红洒花夹裤，一双新绣红鞋.....”（第九十一回，1292 页）

“...zhèng lùzhe shíliú hóng sǎ huā jiá kù, yīshuāng xīn xiù hóng xié...” (dì jiǔshíyī huí, 1292 yè)

«...стояла в темно-червоних вузьких штанах та червоних туфлях з візерунками...» (Розділ 91, сторінка 1292)

13. “.....怎么就拖在泥里了？可惜这石榴红绫最不经染.....”（第六十二回，882 页）

“...zěnmē jiù tuō zài ní lǐle? Kěxí zhè shíliú hóng líng zuì bù jīng rǎn...” (dì liùshíèr huí, 882 yè)

«...як ти потрапила у багнюку? Шкода, що ця тканина темно-червоного кольору, вона дуже легко може пофарбуватись у інший колір...» (Розділ 62, сторінка 882)

14. “.....裙边系着豆绿宫绦，双衡比目玫瑰佩.....”（第三回，41 页）

“...qún biān xìzhe dòu lǜ gōng tāo, shuāng héng bǐ mù méiguī pèi...” (dì sān huí, 41 yè)

«...крепова спідниця з трояндами по зеленому полю...» (Розділ 3, 41 сторінка)

15. “.....贾母见宝玉身上穿着荔色哆罗呢的天马箭袖.....”（第五十二，730 页）

“...jiǎ mǔ jiàn bǎoyù shēnshang chuānzhuó lì sè duō luō ne de tiānmǎ jiàn xiù...” (dì wǔshíèr, 730 yè)

«...мати Цзя оглянула Баюй і побачила, що на ньому одягнуто коротка фіолетово-червона куртка з вузькими рукавами...» (Розділ 52, сторінка 730)

16. “.....只穿着一件玉色红青配三色缎子斗的水田小夹袄.....” (第六十三回, 889 页)

“.....zhǐ chuānzhuó yī jiàn yù sè hóng qīng tuó sān sè duànzi dòu de shuǐtián xiǎo jiǎ ǎo.....” (dì liùshísān huí, 889 yè)

«.....була одягнута лише в атласну рум'янцеву трьохколірну сорочку.....» (Розділ 63, сторінка 889)

17. “.....谁是你姐姐? 那上头穿黄袍的才是你姐姐, 你又认我这姐姐来了.....” (第十七回, 254 页)

“...shéi shì nǐ jiějiě? Nà shàngtōu chuān huáng páo de cái shì nǐ jiějiě, nǐ yòu rèn wǒ zhè jiějiě lái...” (dì shíqī huí, 254 yè)

«...хто твоя старша сестра? Ось та жінка у жовтому халаті твоя старша сестра, чому ти знову називаєш мене своєю старшою сестрою?...» (Розділ 17, сторінка 254)

18. “.....一面说, 一面瞧那黄布口袋, 上有印就是“皇恩永锡”四个大字.....” (第五十三回, 739 页)

“...yīmiàn shuō, yīmiàn qiáo nà huáng bù kǒudài, shàng yǒu yìn jiùshì “huáng ēn yǒng xī” sì gè dàzì.....” (dì wǔshísān huí, 739 yè)

«...одночасно поглянула і сказала, що на тій жовтій кишені надруковано 4 великих ієрогліфи «皇恩永锡» ....» (Розділ 53, сторінка 739)

19. “.....这里贾琏等见诸事已受, 遂择了初三黄道吉日, 以便迎求二姐过门.....” (第六十四回, 924 页)

“...zhèlǐ jiǎliǎn děng jiàn zhū shì yǐ shòu, suì zéle chū sān huángdào jí rì, yǐbiàn yíng qiú èr jiě guò mén...” (dì liùshísì huí, 924 yè)



«...вони подумали, що всі справи вже були вирішені, і вибрали 3 число як спрятливий (жовтий) день для одруження другої сестри...» (Розділ 64, сторінка 924)

20. “.....他(凤姐) 虽不肯说出来, 众人看他面目黄瘦, 便知失于调养..... ”(第五十五回, 769 页)

“...tā (fèngjiě) suī bù kěn shuō chūlái, zhòng rén kàn tā miànmù huáng shòu, biàn zhī shī yú tiáoyǎng...” (dì wǔshíwǔ huí, 769 yè)

«...вона не хотіла казати, але всі і так побачили, що він схуд і лице пожовтіло, було зрозуміло, що він не доглядав себе...» (Розділ 55, сторінка 769)

21. “.....贾琏听如此说, 又见凤姐站在那边, 也不盛妆, 哭的眼睛肿着, 也不施脂粉, 黄黄验儿, 比往常更觉可怜可爱.....” (第四十四回, 612 页)

“...jiǎliǎn tīng rúcǐ shuō, yòu jiàn fèngjiě zhàn zài nà biān, yě bù shèng zhuāng, kū de yǎnjīng zhǒngzhe, yě bù shī zhīfěn, huáng huáng yàn er, bǐ wǎngcháng gèng jué kělián kě'ài.....” (dì sìshísì huí, 612 yè)

«...після того як Цзя Лен послухала, вона подивилась на сестру Фен, що стояла без макіяжу з заплаканими очима очі та жовтуватим лицем, яка виглядала нещасно, не так як зазвичай...» (Розділ 44, сторінка 612)

22. “.....只见紫鹃在外间空床上躺着, 颜色青黄, 闭了眼只管流泪, 那鼻涕眼泪把一个砌花锦边的褥子已湿了碗大的一片.....” (第九十七回, 1372 页)

“...zhǐ jiàn zǐ juān zàiwài jiān kōng chuángshàng tǎngzhe, yánsè qīng huáng, bìle yǎn zhǐguǎn liúlèi, nà bítì yǎnlèi bǎ yīgè qì huā jǐn biān de rùzi yǐ shīle wǎn dà de yīpiàn...” (dì jiǔshíqī huí, 1372 yè)

«...Дзи Цюань лежала на ліжку на вулиці, закривши очі вона плакала, обличчя у неї було жовто-зеленим, її сльози падали на ліжко, змочивши частину ліжка з парчовою облямівкою... ” (Розділ 97, сторінка 1372)

23. “.....左边紫檀架上放着一个大观窑的大盘，盘内盛着数十个娇黄玲珑大佛手.....”（第四十回，553页）  
 “..... zuǒbiān zǐtán jià shàng fàngzhe yīgè dàguān yáo de dàpán, pán nèi shèng zhāo shù shí gè jiāo huáng línglóng dà fóshǒu.....” (dì sìshí huí, 553 yè)  
 «...на полиці з червоного сандалового дерева ліворуч — велика тарілка печі Дагуан з десятками ніжно-жовтих і вишуканих лодонь Будди всередині...» (Розділ 40, сторінка 553)
24. “.....然后一把曲柄七凤黄金伞过来，便是冠袍带履”（第十七回，244页）  
 “...ránhòu yī bǎ qūbǐng qī fèng huángjīn sǎn guòlái, biàn shì guān páo dài lǚ...” (dì shíqī huí, 244 yè)  
 «...потім була колона з парасолями з золотими рукоятками на яких було зображено 7 феніксів, у руках у них були головні убори, черевики, пояси та халати...» (Розділ 17, сторінка 244)
25. “.....一对对过完，后面是八个太监抬着一顶金顶金黄绣凤版舆，缓缓行来.....”（第十七回，244页）  
 “...yī duì duìguò wán, hòumiàn shì bā gè tàijiàn tái zhe yī dǐng jīn dǐng jīnhuáng xiù fèng bǎn yú, huǎn huǎnxíng lái...” (dì shíqī huí, 244 yè)  
 «...після того як пара колон пройшла, позаду йшло 8 євнухів, що повільно несли паланкін, верх якого був золотисто-жовтим з феніксом...» (Розділ 17, сторінка 244)
26. “.....珠翠之辉辉兮，满额鹅黄.....”（第五回，74页）  
 “...zhūcuì zhī huī huī xī, mǎn'è éhuáng...” (dì wǔ huí, 74 yè)  
 «...блиск перлів і смарагдів, сповнений ніжно-жовтого кольору...» (Розділ 5, сторінка 74)
27. “.....裘人看时，只见两个玻璃小瓶，却有三寸大小，上面螺丝银盖，鹅黄笺上写着‘木樨清露’，那个写着‘玫瑰清露’.....”（第三十四回，465页）

“...xí rén kàn shí, zhǐ jiàn liǎng gè bōlí xiǎopíng, què yǒusān cùn dàxiǎo, shàngmiàn luósī yín gài, éhuáng jiān shàng xiězhe ‘mùxī qīng lù’, nàgè xiězhe ‘méiguī qīng lù’...” (dì sānshísì huí, 465 yè)

«...Сіжень побачила 2 маленькі скляні пляшки розміром з 10 см зі срібними кришками з ніжно-жовтими етикетками, на яких було написано ‘木樨清露’ та ‘玫瑰清露’» (Розділ 34, сторінка 465)

28. “.....那是进上的，你没看见鹅黄笺子？你好生替他收着，别糟蹋了.....”  
(第三十四回，465 页)

“...nà shì jìn shàng de, nǐ méi kànjiàn éhuáng jiān zi? Nǐ hàoshēng tì tā shōuzhe, bié zāotàle...” (dì sānshísì huí, 465 yè)

«...це для імператора, ви не помітили ніжно-жовтої етикетки? Тримай її обережно, не зіпсуй...» (Розділ 34, сторінка 465)

29. “.....—时史湘云来了，穿着贾母与他的一件貂鼠脑袋面子大毛黑灰鼠里子里外发烧大褂子，头上带着一项挖云鹅黄片金里大红猩猩甜昭君套，又围者大貂鼠风领.....” (第 49 回，679 页)

“...—shí shǐxiāngyún láile, chuān zhě jiǎ mǔ yǔ tā de yī jiàn diāo shǔ nǎodai miànzi dà máo hēi huī shǔ lǐ zǐ lǐ wài fāshāo dà guàzi, tóu shàng dài zhe yī xiàng wā yún éhuáng piàn jīn lǐ dàhóng xīngxīng tián zhāojūn tào, yòu wéi zhě dà diāo shǔ fēng lǐng...” (dì 49 huí, 679 yè)

«...в цей час прийшов Ши Саньюнь, він був одягнений у пальто, що дала йому мати Цзя, яке було виготовлене ззовні з хутра соболя, а з середини з хутра сірої білки, а на голові у нього була хустина, з середини ніжно-жовтого та яскраво-червоного кольору, а також на плечах він мав комір з хутра фретки...» (Розділ 49, сторінка 679)

30. “.....葱绿柳黄是我最爱的.....” (第三十五回，483 页)

“...cōnglǜ liǔ huáng shì wǒ zuì ài de...” (dì sānshíwǔ huí, 483 yè)

«...ніжно-зелений та зеленовато-жовтий мої найулюбленіші...» (Розділ 35, сторінка 483)

31. “.....宝玉掀帘一迈步进去，先就看见宝钗坐在炕上作针线，头上挽著漆黑油光的纂儿，蜜合色棉袄，玫瑰紫二色金银鼠比肩褂，葱黄绫棉裙，一色半新不旧，看去不觉奢华.....” (第八回，123 页)

“...bǎoyù xiān lián yī màibù jìnqù, xiān jiù kànjiàn bǎo chāi zuò zài kàng shàng zuò zhēnxiàn, tóu shàng wǎnzhe qīhēi yóuguāng de zuǎn er, mì hé sè mián'ǎo, méiguizǐ èr sè jīn yín shǔ bǐjiān guà, cōng huáng líng mián qún, yīsè bàn xīn bù jiù, kàn qù bù jué shēhuá...” (dì bā huí, 123 yè)

«...Баоюй відкрив завісу та увійшов, він побачив Баочай, що вишивала на ліжку, у волоссі у неї була чорна блискуча шпилька, вона була одягнена у медовий жакет, сорочку зі шкіри сірої миші кольору фіолетової троянди з золотими візерунками та зеленовато-жовтій спідниці, на вигляд не дуже старій і дуже новій, що давало відчуття, що її одяг не є дуже дорогим...» (Розділ 8, сторінка 123)

32. “.....黄澄澄的又炸他作什么？.....” (第三十五回，476 页)

“...huángchéngchéng de yòu zhà tā zuò shénme?...” (dì sānshíwǔ huí, 476 yè)

«...воно вже золотистого кольору, навіщо ти далі смажиш його?...» (Розділ 35, сторінка 476)

33. “.....今儿雪化尽了，黄澄澄的映着日头，还在那里呢，我就拣了起来.....” (第五十二回，724 页)

“...jīn er xuě huà jǐnle, huángchéngchéng de yìngzhe rì tou, hái zài nàlǐ ne, wǒ jiù jiǎnle qǐlái.....” (dì wǔshíèr huí, 724 yè)

«...весь сніг розтанув і мав вигляд золотистого кольору, адже сонячне проміння падало на нього, а та річ все ще була там, тому я її підняв...» (Розділ 52, сторінка 724)

34. “.....女儿翠袖诗怀冷，公子金貂酒力轻.....” (第二十三回，323 页)

“...nǚ'ér cuì xiù shī huái lěng, gōngzǐ jīn diào jiǔlì qīng...” (dì èrshísān huí, 323 yè)

«...дочка була одягнена у легкий одяг і відчувала холод, а син був у золотому соболиному пальто, яке достатньо його гріло, але він все ще казав, що алкоголь не може зігріти його...» (Розділ 23, сторінка 323)

35. “.....临窗大炕上铺着猩红洋褥，正面设着大红金钱蟒靠背，石青金钱蟒引枕，秋香色金钱蟒大条褥.....” (第三回, 45 页)

“...lín chuāng dà kàng shàng pùzhe kūn hóng yáng jù, zhèngmiàn shèzhe dàhóng jīnqián mǎng kàobèi, shí qīng jīnqián mǎng yǐn zhěn, qiūxiāng sè jīnqián mǎng dà tiáo rù...” (dì sān huí, 45 yè)

«...ліжка, що стояло біля вікна було заправлене червоним покривалом, спинка спереду була червоно-золотого кольору з парадним каптаном, подушки були блакитно-золотистого кольору, а простирадло було гірчичного кольору...» (Розділ 3, сторінка 45)

36. “.....蒂有余香金淡泊，枝无全叶翠离披.....” (第三十八回, 528 页)

“...dì yǒuyú xiāng jīn dàn bó, zhī wú quán yè cuì lí pī...” (dì sānshíbā huí, 528 yè)

«...від стебла все ще віяло золотими пахощами, а на гілках не всі листочки із зеленим покривом ще опали...» (Розділ 38, сторінка 528)

37. “.....话未说完，把个贾政气的面如金纸.....” (第三十三回, 455 页)

“...huà wèi shuō wán, bǎ gè jiǎ zhèng qì de miàn rú jīn zhǐ.....” (dì sānshísān huí, 455 yè)

«...ще не закінчив говорити як лице Цзя Джен пожовтіло від злості...» (Розділ 33, сторінка 455)

38. “.....下面半露松花撒花绫裤腿，锦边弹墨袜，厚底大红鞋.....”(第三回, 50 页)

“...xiàmiàn bàn lù sōnghuā sā huā líng kùtuǐ, jǐn biān dàn mò wà, hòudǐ dàhóng xié...”(dì sān huí, 50 yè)

«...знизу виглядали квітчасті штани кольору сосни, а на обрамленні шкарпеток був шовк, взуття було червоним з товстною підошвою...»  
(Розділ 3, сторінка 50)

39. “.....宝玉听说，喜不自禁，连忙接了，将自己一条松花汗巾解了下來，递与琪官.....”（第二十八回，398页）

“...bǎoyù tīng shuō, xǐ bù zì jīn, liánmáng jiēle, jiāng zìjǐ yītiáo sōnghuā hàn jīn jiēle xià mǐ, dì yǔ qí guān...” (dì èrshíbā huí, 398 yè)

«...після того як Баоюй почув, що кажуть інші, відчув себе дуже щасливим, відразу ж взяв, зняв с себе хустинку кольору сосни і відразу ж дав Цигуань...» (Розділ 18, сторінка 398)

40. “.....松花配桃红.....”（第三十五回，483页）

“...sōnghuā pèi táo hóng...” (dì sānshíwǔ huí, 483 yè)

«...сосновий з персиково-червоним...» (Розділ 35, сторінка 483)

41. “.....只穿者一件松花缕子夾袄，袄内露出血点股大红裤子来.....”（第七十八回，1119页）

“...zhǐ chuān zhě yī jiàn sōnghuā lǚ zi jiā ǎo, ǎo nèi lùchū xiě diǎn gǔ dàhóng kùzi lái...” (dì qīshíbā huí, 1119 yè)

«...він був одягнений у штани кольору сосни, на яких виднілись плями крові...» (Розділ 78, сторінка 1119)

42. “.....临窗大炕上铺着猩红洋褥，正面设着大红金钱蟒靠背，石青金钱蟒引枕，秋香色金钱蟒大条褥.....”（第三回，45页）

“...lín chuāng dà kàng shàng pùzhe xīnghóng yáng jù, zhèngmiàn shèzhe dàhóng jīnqián mǎng kào bēi, shí qīng jīnqián mǎng yǐn zhěn, qiūxiāng sè jīnqián mǎng dà tiáo rù...” (dì sān huí, 45 yè)

«...ліжко, що стояло біля вікна було заправлене червоним покривалом, спинка спереду була червоно-золотого кольору з парадним каптаном, подушки були блакитно-золотистого кольору, а простирadlo було гірчичного кольору...» (Розділ 3, сторінка 45)

43. “.....那个软烟罗只有四样颜色：一样雨过天晴，一样秋香色香色，一样松绿的，一样就是银红的.....”（第四十回，548页）

“...nàgè ruǎn yān luō zhǐyǒu sì yàng yánsè: Yīyàng yǔguò tiān jīng, yīyàng qīūxiāng sè, yīyàng sōng lǜ de, yīyàng jiùshì yínhóng de.....” (dì sìshí huí, 548 yè)

«...ця тканина має 4 кольори: світло-блакитний, гірчичний, зелено-жовтий, сріблясто-червоний...» (Розділ 40, сторінка 548)

44. “.....只见他（湘云）里头穿着一件半新的靠色三镶领袖秋香色盘金五色绣龙窄袖小袖拖襟银鼠短袄，里面短短的一件水红装缎狐肱褶子，腰里紧紧束着一条蝴蝶结子长穗五色宫绦，脚下也穿着麂皮小靴，越显的蜂腰猿背，鹤势螂形.....”（第四十九回，679页）

“...zhǐ jiàn tā (xiāng yún) lǐtōu chuānzhuó yī jiàn bàn xīn de kào sè sān xiāng lǐngxiù qīūxiāng sè pán jīn wǔsè xiù lóng zhǎi kèn xiǎoxiù tuō jīn yín shǔ duǎn ǎo, lǐmiàn duǎn duǎn de yī jiàn shuǐ hóngzhuāng duàn hú qiǎn zhězi, yāo lǐ jǐn jǐn shùzhe yītiáo húdiéjié zi zhǎng suì wǔsè gōng tāo, jiǎoxià yě chuānzhuó yōu pí xiǎo xuē, yuè xiǎn de fēng yāo yuán bèi, hè shì láng xíng...” (dì sìshíjiǔ huí, 679 yè)

«...побачивши Сян Юня, який був одягнений у напівстарій білій куртці з малюнком дракона, вишитим золотою ниткою з гірчичним кольором на кінцях, яка була виготовлена зі шкіри сірої миші. Зсередини він був одягнений у коротку світло-рожеву сорочку зі шкіри лисиці. На бедрах у нього був різнокольоровий пояс у вигляді банту. Він був взутим у чоботи

зі шкіри оленя. Його талія здавалась дуже вузькою, а плечі дуже широкими. Він виглядав дуже красиво та мужньо...» (Розділ 49 розділ, 689 сторінка)

45. “.....只见妙玉头带妙常髻，身上穿一件月白素绸袄儿，外罩一件水田青缎镶边长背心，拴着秋香色的丝绦，腰下系一条淡墨画的白绫裙，手执麈尾念珠，跟着一个侍儿，飘飘拽拽的走来.....”（第一〇九回，1509页）

“...zhǐ jiàn miào yù tóu dài miào cháng jì, shēnshang chuān yī jiàn yuè báisùchóu ǎo er, wàizhào yī jiàn shuǐtián qīng duàn xiāng biān zhǎng bèixīn, shuānzhe qīūxiāng sè de sī tāo, yāo xià xì yītiáo dàn mòhuà de bái líng qún, shǒu zhí yōu wěi niànzhū, gēnzhe yīgè shì er, piāo piāo zhuāi zhuāi de zǒu lái...” (dì yī líng jiǔ huí, 1509 yè)

«...побачивши М'яо Юй, волосся якої було зібране та заколото шпилькою та яка була одягнена у білий наче місяць жакет, ззовні якого була блакитна желетка, на поясі у неї був пояс гірничного кольору, вона була одягнена у сіру спідницю, а в руці вона переминала чотки зроблені з хвоста оленя, поруч з нею була прислуга, вони погойдуючись на ходу повільно підійшли...» (Розділ 109, 1509 сторінка)

46. “.....薛姨妈见里头丫头传进话去，更骇得面如土色，即忙起身，带着宝琴，别了一声，即刻上车回去了.....”（第八十五回，1228页）

“...xuē yímā jiàn lǐtōu yāotou chuán jìn huà qù, gèng hài dé miànrútūsè, jí máng qǐshēn, dài zhě bǎo qín, biéle yīshēng, jíkè shàng chē huíqùle...” (dì bāshíwǔ huí, 1228 yè)

«...тітка Сюе побачила всередині прислугу, обличчя якої було перелякане та мало колір жовтий як земля, яка повідомляла щось іншим, і робила це дуже швидко, вона ледве договорила і поспішно вийшла, взявши з собою Баочін та сіла у транспорт, швидко поїхавши...» (Розділ 85, сторінка 1228)

47. “.....贾芹拾来一看，吓得面如土色.....”（第九十三回，1324页）

“...jiǎ qín shí lái yī kàn, xià dé miànrútūsè..” (dì jiǔshísān huí, 1324 yè)



«...Цзя Чін підняла поглянути, і злякалась, її обличчя мало колір жовтий як земля...» (Розділ 93, сторінка 1324)

48. “.....独有贾赦贾政一千人晓得面如土色，满身发颤.....”（第一〇五回，1457 页）

“...dú yǒu jiǎ shè jiǎ zhèng yīqiān rén xiǎodé miàn rú shì sè, mǎn shēn fā chàn...”  
(dì yī líng wǔ huí, 1457 yè)

«...тільки лиця Цзя Ше та Цзя Чжен та інших були перелякані і мали колір жовтої землі, вони тремтіли...» (Розділ 105, 1457 сторінка)

## 简评

“色彩”的概念并不是第一世纪的研究课题。不仅语言学家而且各个分支的代表都研究了颜色名称。国内有不少学者在东欧语言学和语言文化学领域研究并正在研究着色剂的民族和文化特征。在许多作品中，研究的对象不仅是颜色的命名方式，还有颜色名称在各种艺术尤其是文学中的使用。在诗歌中，色彩被用来传达现实、作品的情绪、人物的状态、情境、图像和符号。色名帮助作者揭示作品的想法，创造一定的情感情绪，描绘英雄形象。每个创作者对如何使用颜色名称都有自己的看法，他对这个问题的理解，反过来又力求使他的演讲具有原创性和独特性，发现单词的新词汇和语义组合，创造独特的色彩联想，使用具有非典型含义的颜色名称，从而创建特定的更新图像，其中颜色名称的初始值将以新形式出现。

今天，随着语言学新的认知-交际范式的形成，学者们对语言与文化关系的研究兴趣日益浓厚。色彩是文化的范畴之一，它反映了民族发展观念形成的模式。它可以再现一个国家的百年历史、人民的民族传统和母语者对世界的看法。颜色是文化的元素之一，有助于表征概念，使对象系统化。

颜色的名称是理解作者个人世界观所必需的背景。颜色的选择取决于多种因素，个人的心理偏好，包含其创造者的特征 - 母语人士。正是颜色的名称让我们了解了不仅是语言类别的基础，也是二次提名的基础的过程和机制。颜色现象是许多精确科学的主题。

在中文中，同一种颜色显示为不同的颜色名称，其中一种是语义组中的主要颜色，另一种代表不同的深浅、差异和细节。反过来，每种颜色名称及其色调可能带有不同的语言和文化内涵，这与其在乌克兰语言中的解释不同。通过分析颜色的含义，我们将能够了解以一种语言为母语的人如何看待现实。

颜色特征的问题在国内科学家的研究中还没有完全公开，所以这个话题可以说是研究的很少。